3225

4301

# SPRAWOZDANIE

Komisyi Rady miasta dla rozszerzenia granic miasta Krakowa w sprawie przyłączenia do niego sąsiednich gmin i obszarów dworskich.

ARCHIWUM M. KRAKOWA.

r. 1907

Czcionkami drukarni Związkowej w Krakowie, pod zarządem A. Szyjewskiego.

I.

# Sprawozdanie o działalności Komisyi dla rozszerzenia granic miasta Krakowa.

Przyczyny, dla których sprawa przyłączenia gmin sąsiednich do Krakowa stała się aktualną, a następnie wszelkiego rodzaju stosunki gmin sąsiednich w porównaniu ze stosunkami miasta Krakowa, a wreszcie dochody i wydatki, jakichby z powodu przyłączenia gmin sąsiednich oczekiwać można było, tudzież rodzaj jednorazowych wydatków na najpotrzebniejsze inwestycye dla gmin przyłączyć się mających — przedstawiono i opracowano w r. 1905 w elaboracie Magistratu p. n. „Wielki Kraków — Studya w sprawie przyłączenia gmin sąsiednich do miasta Krakowa“.

Obecnie jedynie stwierdzićby należało, iż przyczyny przyłączenia gmin sąsiednich, w elaboracie powyższym podane, ciągle się urzeczywistniają.

I tak za jedną z przyczyn powyższych podano nadzwyczajną szczupłość terytoryum miasta Krakowa i wielkie w tem mieście ścieśnienie ludności obok braku dogodnych placów budowlanych i dostatecznej ilości publicznych i prywatnych ogrodów.

Kraków, nie licząc niezabudowanych błoń miejskich o rozmiarze 1·11 klm. □, rozciąga się na przestrzeni 5·77 klm. □, a liczył w r. 1906 okrągło 100.000 mieszkańców.

Na 1 klm. □ miejskiego terytoryum wypada więc w Krakowie przeszło 17.000 mieszkańców, czyli najwięcej ze wszystkich wielkich miast Austryi — Kraków bowiem w istocie wśród miast tych posiada najmniejsze terytoryum i najgęstsze zaludnienie.

Dla porównania wystarczy nadmienić, że w Wiedniu obecnie po przyłączeniu Floridsdorfu etc. przy terytoryum wynoszącem 271 klm. □, przypada na 1 klm. □ 7.226 mieszkańców, w Berlinie 2.500; we Lwowie przy obszarze miejskim 32 klm. □ przypada na 1 klm. □ 4.996 mieszkańców, w Gracu przy obszarze 22 klm. □ 6.276 mieszkańców, w Bernie przy obszarze miejskim 18 klm. □ 6.432 mieszkańców i t. p.

Odpowiednio do szczupłości obszaru i gęstości zaludnienia stwierdziła c. k. Centralna Komisya statystyczna w Wiedniu przy opracowaniu spisów ludności i domów z r. 1900, że Kraków wykazuje wśród miast Austryi największy procent (92·33%) domów piętrowych systemu koszarowego i uderzający brak will, jakoteż domów obliczonych na jedną rodzinę.

Również stwierdziła tasama c. k. Centralna Komisya statystyczna *(Österreichische Statistik. Band LXV, Heft 1 i 3, str. XXX i LI* opracowania analitycznego), że w Krakowie czynsze mieszkalne są conajmniej równe przeciętnym wiedeńskim, a w zasadzie najwyższe w Austryi.

I ten fakt tłómaczy się nadmiernem ściśnieniem ludności na szczupłem terytoryum Krakowa, który jest twierdzą i z tego powodu ograniczonym w możności swego rozwoju.

Podane powyżej charakterystyczne cechy Krakowa wywierają skutki w dwóch kierunkach:

1) Kraków jest więcej niż którekolwiek miasto w Austryi wrażliwy na wszelkie wpływy zewnętrzne.

2) Ludność Krakowa wzrasta od r. 1900 coraz to wolniej, a natomiast spostrzedz się daje coraz to żywszy wzrost ludności gmin podmiejskich.

Co do punktu pierwszego powszechnie znane są skutki czasowego napływu emigrantów z Królestwa Polskiego. Ceny mieszkań podniosły się gwałtownie, ludność uczuła dotkliwie to podwyższenie czynszów, które jednak wywołane zostały tylko zwiększonym popytem za mieszkaniami. Powszechnie mówiono o przybyciu do Krakowa 12 do 15.000 osób z Królestwa, badania jednak wdrożone okazały, że Królewiacy zajęli w Krakowie zaledwie około 200 większych mieszkań i że ich tylko w przybliżeniu 2500 czasowo zamieszkało w tem mieście, nie licząc emigrantów izraelitów, którzy tylko po kilka dni w Krakowie się zatrzymywali, oraz zwiększonej liczby uczniów, którzy zazwyczaj odnajmują pojedyńcze pokoje od stron prywatnych.

Nadzwyczajna gęstość zaludnienia Krakowa objawia się więc na zewnątrz wielką wrażliwością na wpływy zewnętrzne, czego ostatecznym rezultatem zawsze jest stałe przesiedlanie się ludności Krakowa do gmin sąsiednich.

Wrażliwość powyżej zaznaczona może się objawić i wpływem odwrotnym na stosunki miejskie. Gdy bowiem napływ obcej ludności się zmniejszy i gdy ta ludność z Krakowa wyjedzie, może miasto to być narażone na próżnostanie mieszkań, obniżenie się wysokości czynszów, spadek wartości domów, co znowu właściciele realności odczuć mogą dotkliwie.

Już w elaboracie Magistratu o Wielkim Krakowie zaznaczono, jak szybko wzrastają w domy i ludność gminy sąsiednie.

Spis ludności z roku 1900, który w Krakowie od r. 1890 wykazał przyrost ludności o 22·42%, a przyrost ilości domów o 29·56%, w gminach sąsiednich Krakowa stwierdził nieporównanie żywszy ich rozwój aniżeli Krakowa.

I tak w tym samym czasie wzrosła ilość ludności w Ludwinowie o 243%, w Dębnikach o 226%, w Krowodrzy o 94%, w Czarnej Wsi o 80%, w Prądniku Czerwonym o 61%, w Łobzowie o 63%, w Podgórzu o 38% i t. p.

Ilość zaś domów wzrosła w tychże gminach w sposób odpowiedni do wzrostu ludności. I tak w Ludwinowie w ciągu 10 lat od r. 1890—1900 wzrosła ilość domów o 136%, w Dębnikach o 110%, w Grzegórzkach o 86%, w Czarnej Wsi o 60% itp.

Rozwój gmin sąsiednich w stosunku do rozwoju miasta Krakowa okazuje następujące zestawienie:

Na 100 mieszkańców Wielkiego Krakowa, to jest tego miasta wraz z jego gminami sąsiedniemi przypadało:

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| W roku | 1880 | na miasto | Kraków | 76 | osób, | a na | gminy | sąsiednie | 24 osób |
| „ | 1890 | „ | „ | 67 | „ | „ | „ | „ | 33 „ |
| „ | 1900 | „ | „ | 62 | „ | „ | „ | „ | 38 „ |

Obecnie stosunki te zmieniają się gwałtownie.

Depresya ekonomiczna, ciążąca na ludności przebywającej w Krakowie, łączy się z coraz to wolniejszym naturalnym przyrostem tejże ludności, a z coraz to większym rozwojem gmin sąsiednich. Dowodem tego są daty ruchu ludności, n. p. daty co do ilości urodzeń.

I tak:

| W gminie | wynosiła ilość urodzeń w roku | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1900 | 1901 | 1902 | 1903 | 1904 | 1905 |
| Kraków { z obcymi | 3457 | 3353 | 3290 | 3101 | 3109 | 3013 |
| Kraków { bez obcych | 3062 | 2905 | 2915 | 2645 | 2654 | 2647 |
| Podgórze | 761 | 696 | 692 | 666 | 692 | 647 |
| Ludwinów | 99 | 102 | 109 | 94 | 80 | 90 |
| Zakrzówek | 60 | 49 | 74 | 40 | 55 | 66 |
| Dębniki | 43 | 40 | 68 | 59 | 93 | 88 |
| Półwsie | 94 | 100 | 80 | 109 | 122 | 97 |
| Zwierzyniec | 103 | 120 | 120 | 100 | 110 | 104 |
| Czarna Wieś | 107 | 90 | 80 | 103 | 86 | 96 |
| Nowa Wieś | 96 | 103 | 94 | 117 | 90 | 96 |
| Krowodrza | 181 | 180 | 159 | 192 | 204 | 186 |
| Prądnik Czerwony | 143 | 135 | 131 | 125 | 201 | 201 |
| Grzegórzki | 162 | 155 | 159 | 143 | 167 | 180 |

Daty podane wskazują, że naturalny wzrost ludności prawie we wszystkich gminach sąsiednich postępuje bardzo intenzywnie, a natomiast w Krakowie i w Podgórzu ustawicznie się zmniejsza. Podgórze, gdzie czynsze mieszkalne również w ostatnich czasach wzrosły, wykazuje na równi z Krakowem według objawów ruchu ludności coraz to wolniejszy naturalny przyrost ilości mieszkańców.

Że Kraków od roku 1900—1905 znajdował się istotnie w depresyi ekonomicznej i że rozwój jego w tym czasie doznawał przeszkód, dowodem także stan konsumcyi w tem mieście, objawiający się w dochodach akcyzy miejskiej (brutto).

I tak dochody te w roku 1900 wynosiły 1,654.516 Kor.
„ „ „ 1901 „ 1,616.747 „
„ „ „ 1902 „ 1,529.195 „
„ „ „ 1903 „ 1,533.619 „
„ „ „ 1904 „ 1,621.815 „
„ „ „ 1905 „ 1,639.167 „

Daty podane wskazują, że w r. 1905, mimo pobytu większej ilości osób z Królestwa w Krakowie, dochody z akcyzy nie doszły do wysokości wykazanej w r. 1900, który pod względem ekonomicznym należał do najpomyślniejszych z lat ostatnich. Następne lata 1901—1903 cechuje ustawiczne obniżanie się konsumcyi, którą i lata następne nie wzmogły, gdyż podwyższenie się dochodu akcyzy w roku 1904 przypisać należy raczej wynikowi podwyższenia w r. 1903 opłat od spirytusu i piwa, a nie wzmożeniu się konsumcyi.

Jeżeli się do tych ujemnych objawów dla rozwoju Krakowa doda fakt, że większy przemysł ustawicznie się przenosi do gmin sąsiednich (obecnie mają się przenieść do Grzegórzek: fabryka maszyn Zieleniewskiego i fabryka gwoździ Baumingerów), natenczas mimowoli nasuwa się myśl, że żywy rozwój Krakowa wyczerpał swe zasoby do 1900, który był dla tego rozwoju przełomowym, od tego zaś czasu następuje w tym rozwoju widoczny zastój, z którym się Zarząd miasta musi liczyć na przyszłość.

Jeżeli się następnie weźmie pod uwagę, że zadecydowane już przeniesienie rejonu fortyfikacyjnego uwolni gminy: Półwsie Zwierzynieckie, Zwierzyniec, Czarną Wieś, Nową Wieś Narodową, Łobzów i Krowodrzę od rewersów demolacyjnych, jeżeli się dalej zważy, jakie podniesienie się wartości gruntów, jaką zmianę w ruchu budowlanym gmin nadbrzeżnych wywoła zamierzone przez c. k. Rząd uregulowanie brzegów Wisły, celem uchronienia miasta przed powodzią, natenczas siłą faktu narzuca się przekonanie, że Kraków już dla utrzymania swego stanu posiadania, jakoteż swego stanowiska społecznego i kulturalnego musi ująć w swe ręce przyszły rozwój gmin sąsiednich, których niewątpliwe intenzywne zabudowywanie się w najbliższej przyszłości, a nie regulowane ustawą większemu miastu odpowiednią, stałby się mogło dla Krakowa wprost zgubnem.

Na tem miejscu wspomnieć jeszcze należy, że przez przesunięcie rejonu fortecznego uwolnionem zostanie od rewersów demolacyjnych około 1,985.200 □° (7,139.000 m²) przestrzeni, z której dotychczas tylko 7½% jest zabudowanem. Na przestrzeni powyższej rozwinie się bezzwłocznie, po uwolnieniu jej od rewersów demolacyjnych, żywy ruch budowlany, który bez opieki i sąsiedztwu wielkiego miasta odpowiedniego kierunku pozostawiony być nie może.

Przez przyłączenie gmin sąsiednich stanie się cały dzisiejszy Kraków śródmieściem Wielkiego Krakowa, najżywszy zaś ruch budowlany gmin sąsiednich, o ile kierowany będzie tą samą co w Krakowie ustawą budowlaną, nie zdoła nigdy wstrząsnąć dotkliwie stosunkami przyszłego śródmieścia Wielkiego Krakowa, w którym wartość sklepów, lokali przemysłowych, większych mieszkań dla zamożniejszej ludności, większych lokali na biura i urzędy, raczej przy wzmożonym ogólnym ruchu ekonomicznym wzrośnie — bez szkody jednak dla mniej zamożnej ludności, która w dalszych przedmieściach Krakowa znajdzie nietylko tańsze mieszkania, ale także i środki kulturalne wielkiego miasta, czego dzisiejszym podmiejskim gminom brakuje.

Gminy sąsiednie natomiast uzyskają od Krakowa nietylko administracyę wielkomiejską, zasobną w środki niedostępne małym gminom, ale bez porównania prędzej uzyskają dla swych mieszkańców te udogodnienia, które swojej ludności Kraków dostarcza, z drugiej zaś strony nie zdane na własne siły, nie zabudują się te gminy wśród nowych warunków w sposób, któryby wygląd najbliższej okolicy Krakowa na długie lata wprost zniszczył.

Wkońcu podnieść jeszcze należy ważne względy, które przemawiają za rychłem zakończeniem sprawy przyłączenia gmin sąsiednich do Krakowa, sprawy która się toczy już od 5-ciu lat i której ukończenia tak ludność gmin sąsiednich, jak i ludność Krakowa z wielkiem upragnieniem wygląda.

I tak bliskie już przejęcie przez gminę m. Krakowa gruntów pofortyfikacyjnych, z których znaczna część leży już na terytoryach gmin sąsiednich, wymaga spiesznego przyłączenia tychże gmin, albowiem wszelkie prace, które na gruntach pofortyfikacyjnych podjąć wypadnie, natrafią na wielkie trudności, gdy się z gminami przyległemi, jeszcze samoistnemi, układać będzie potrzeba.

Dalej zachodzi konieczność rychłego ukończenia sprawy omawianej, aby usunąć ogólny stan niepewności, w jakim się obecnie gminy sąsiednie znajdują. Pod wpływem przedświadczenia, że przyłączenie gmin tych do Krakowa nastąpi, podejmują one na własną rękę większe inwestycye, zaprowadzają chodniki betonowe, oświetlenie gazowe lub naftowe, nowe ulice bywają projektowane, oraz kanalizacye, na które już subwencye uzyskiwano, a któreby koniecznie do ogólnego planu zabudowania nowych części Wielkiego Krakowa dostosować należało. Zbyt wąskie ulice w niektórych gminach bywają za zgodą dotyczących zwierzchności gminnych zabudowywane przez osoby prywatne domami piętrowemi, w tem przekonaniu, że gmina m. Krakowa domy te dla regulacyi ulic za dobrą cenę wykupić będzie musiała.

Zwierzchności gminne pochopniej wysprzedają kawałki gruntów gminnych prywatnym, budują lub powiększają szkoły, zaciągają nowe długi i t. p., a z tego wiele czynionem bywa już na rachunek przyłączenia gmin sąsiednich do Krakowa, gdyż bez tej nadziei, gminy te niejednokrotnie wolniejby postępowały z inwestycyami, aby mieszkańców swych zanadto nie obarczać.

Przyspieszenie sprawy przyłączenia gmin sąsiednich usunie powyżej skreślony stan niepewności i pewnego rozprzężenia, a dozwoli zarazem gminie miasta Krakowa przybyć z pomocą gminom sąsiednim tam, gdzie jej pilnie potrzeba, jak np. gdy potrzeba uporządkować ścieki w kilku gminach, które zatruwają otoczenie w sposób nie dający się znieść, lub zagrażają przez podciekanie i brak kanałów całości budowli i t. p.

W Zakrzówku będzie mogła gmina m. Krakowa przystąpić bezwłocznie do budowy szkoły, do czego się gmina ta w umowie zobowiązała, dalej dostarczy się nowych zajęć a zarazem i posad i lepszych dotacyi setkom pracowników z gmin sąsiednich i z miasta Krakowa, którzy ukończenia tej wielkiej akcyi z upragnieniem oczekują.

Ze względów przytoczonych należałoby przyspieszyć sprawę przyłączenia gmin sąsiednich, a to tem więcej, że miasto Kraków ze względu na zamierzone inwestycye rządowe, jak to już niejednokrotnie podnoszono, jak najwcześniej do nowego stadyum swego rozwoju przygotować się winno, wszelka zwłoka bowiem przygotowanie to jedynie niepomiernie utrudnić może.

---

W uznaniu powyższych okoliczności, licząc się z przyszłością Krakowa, przystąpiła Komisya Rady miasta, wybrana dla sprawy rozszerzenia granic Krakowa, do pracy z przeświadczeniem o wielkiej ważności swego zadania.

Do roku 1906 odbyło się w sprawie Wielkiego Krakowa 12 posiedzeń Prezydyum miasta wraz z delegatami Komisyi dla kanałów wodnych, która podjęła energiczną inicyatywę w sprawie rozszerzenia granic m. Krakowa, a z posiedzeń tych

odbyło się jedno w sprawie przyłączenia Podgórza w obecności delegatów Wydziału krajowego, a mianowicie członka Wydziału krajowego posła Dra Wereszczyńskiego i radcy Dra Michalczewskiego.

W roku 1906 w kwietniu wybrała Komisya dla rozszerzenia granic miasta subkomitet, złożony z 4 członków, a mianowicie radców miasta pp.: Beringera Wandalina, Judkiewicza Jakóba, Dra Staniszewskiego Walentego i Uderskiego Edwarda — którym komisya poleciła:

*a)* Zbadać dokładnie stosunki gmin sąsiednich i obszarów dworskich.

*b)* Oznaczyć, któreby z tych gmin i obszarów dworskich należało przyłączyć do Krakowa — i

*c)* Przeprowadzić dalsze rokowania z gminami sąsiedniemi, aż do ustalenia warunków przyłączenia, możliwych do przyjęcia.

Od czasu powyższego odbyło się do dnia 24 stycznia b. r. 44 posiedzeń, a z tych 32 w obecności delegatów Wydziału krajowego, a mianowicie członka Wydziału krajowego posła Dra Wereszczyńskiego i sekretarza Wydziału krajowego p. Bronisława Schworma. — Komisya dla Wielkiego Krakowa wraz z prezydentem miasta Drem Leo i obydwoma wiceprezydentami p. Michałem Chylińskim i p. Józefem Sare, oraz z przydzielonymi do tego urzędnikami Magistratu, a mianowicie: dyrektorem Magistratu p. Władysławem Grodyńskim, naczelnikiem administracyi akcyzy radcą Dr. Marcelim Zawadzkim, zastępcą dyrektora budownictwa miejskiego p. Stanisławem Świerzyńskim, wicesekretarzem Magistratu, naczelnikiem miejskiego Biura statystycznego Dr. Rudolfem Sikorskim, jako referentem i z praktykantem konceptowym Dr. Windakiewiczem Kazimierzem, jako protokolantem — po dokładnem zbadaniu stosunków gmin sąsiednich, a w niektórych z nich, jak w Krowodrzy, Prądniku Czerwonym i Białym oraz w Dąbiu, po dokonaniu oględzin na miejscu, oznaczyła, że obecnie przyłączyć należy do Krakowa gminy: Ludwinów, Zakrzówek z Kapelanką, Dębniki, Półwsie Zwierzynieckie, Zwierzyniec, Czarną Wieś z Kawiorami, Nową Wieś Narodową, Łobzów, Krowodrzę, część gminy Prądnik Biały aż po potok Sudoł, na której leży krakowski Zakład kontumacyjny, część gminy Prądnik Czerwony od strony Krakowa po rzekę Białuchę, a z przysiołka tejże gminy Olszy część po wał fortyfikacyjny, a w końcu gminy: Grzegórzki Piaski i Dąbie z Beszczem i Głębinowem.

W dalszym ciągu orzekła Komisya potrzebę przyłączenia do Krakowa obszarów dworskich: Ludwinów, Zakrzówek, Kapelanka przy Zakrzówku, Dębniki z Rybakami, Półwsie Zwierzynieckie i Zwierzyniec, Łobzów, oraz z obszaru dworskiego Olsza przynajmniej części po rzekę Białuchę.

Oprócz tego uznała Komisya za potrzebne przyłączenie do Krakowa miasta Podgórza oraz gminy Płaszów, przewidując zaś potrzebę prowadzenia dłuższych pertraktacyi z większem miastem, jak Podgórze, postanowiła Komisya przedstawić Radzie miasta wniosek: Aby uchwaloną została potrzeba przyłączenia do Krakowa miasta Podgórza i gminy Płaszów, jednocześnie zaś Prezydyum miasta wraz z dotyczącą Komisyą Rady miasta w dalszym ciągu upoważnionem zostało do ponownego nawiązania i prowadzenia rokowań z miastem Podgórzem, a następnie z gminą Płaszów.

W dalszym ciągu zbadała Komisya wraz z powyżej wymienionymi delegatami Wydziału krajowego warunki, pod którymi największa część gmin i obszarów dworskich jeszcze w roku 1904 oświadczyła gotowość przyłączenia do miasta

Krakowa, a następnie przy ciągłej pomocy ze strony delegatów Wydziału krajowego prowadziła Komisya dalsze pertrakcye z gminami sąsiedniemi i obszarami dworskimi, ustaliwszy poprzednio warunki przyłączenia tychże gmin i obszarów dworskich, jakieby dla gminy miasta Krakowa możliwe były do przyjęcia, a gminom względnie sąsiednim obszarom dworskim zapewniały możność rozwoju i uwzględniały lokalne stosunki i słuszne życzenia tychże gmin i obszarów.

Rokowania odbyte ze wszystkiemi poprzednio wymienionemi sąsiedniemi gminami i obszarami dworskimi (wyjąwszy dotąd obszaru dworskiego w Olszy, gdzie z powodu choroby właściciela prowadzenie układów było utrudnione, i obszaru dworskiego w Łobzowie, którego właściciel zastrzegł sobie decyzyę na czas późniejszy po przyłączeniu Podgórza i po przełożeniu rejonu fortyfikacyjnego) doprowadziły do wzajemnego porozumienia się reprezentantów Krakowa z delegatami sąsiednich gmin i obszarów dworskich, oraz do ostatecznego ułożenia warunków przyłączenia, które ujęto w protokoły — obecnie już przez Rady gminne wszystkich 13 gmin, objętych tym projektem przyłączenia, zatwierdzone i czekające na zatwierdzenie ze strony Rady miasta Krakowa.

Następnie przeprowadziła Komisya rokowania z Radą powiatową krakowską i wdrożyła rokowania z Radą powiatową wielicką. Rokowania z ostatnią Radą będą się jeszcze toczyć dalej, rokowania natomiast z Radą powiatową krakowską jeszcze nie doprowadziły do ostatecznego zawarcia ugody, a to z powodu trudności, które poniżej podane zostaną.

Po odbyciu pertraktacyi z sąsiedniemi gminami i obszarami dworskimi, przedstawił Subkomitet rezultaty swej pracy pełnej Komisyi Rady miasta, wyznaczonej dla sprawy rozszerzenia granic Krakowa, która pertraktacye z gminami sąsiedniemi w całości z pewnemi drobnemi tylko zmianami zatwierdziła, upoważniając Prezydyum miasta do przedłożenia sprawozdania i odnośnych wniosków Radzie miasta Krakowa.

Ogółem odbyły Komisye w sprawie rozszerzenia granic miasta Krakowa 57 posiedzeń.

---

Wszystkie poprzednio wyliczone sąsiednie gminy i obszary dworskie, które są objęte obecnym projektem przyłączenia, rozciągają się na obszarze 28·77 Klm □ i liczyły z końcem roku 1906 domów 2.872, a ludności 43.331 osób.

Nadmieniając, że Podgórze w tym czasie posiadało 548 domów i 22.307 mieszkańców, a Płaszów 196 domów i 1.790 mieszkańcow, podać należy, że Kraków w razie przyłączenia 11 gmin i części 2 gmin, oraz 7 obszarów dworskich, które obecny projekt przyłączenia obejmuje, posiadać będzie powierzchni miejskiej 34·54 Klm □, domów około 5.000, a ludności okrągło 145.000.

Według elaboratu Magistratu p. n. Studya w sprawie przyłączenia gmin sąsiednich — gminy, objęte obecnym projektem przyłączenia, posiadają razem majątek, oszacowany na 1,083.080 koron, a w tem 246 morgów 1.397½° □ roli, łąk, pastwisk i gruntów budowlanych, oszacowanych w przybliżeniu na 533.557 koron, a oprócz tego 9 morgów 11.230 □ nieużytków i 101 morgów 1.471° □ dobra publicznego, jak dróg, placów, wód, cmentarzy i t. p.

Ponieważ Kraków sam posiada gruntów, podpadających pod kategoryę majątku gminnego 326 morgów 652° □, a łącznie z gruntami pofortyfikacyjnymi w ilości 102 morgów, których kupno Rada miasta już uchwaliła — 428 morgów 652° □, przeto w Wielkim Krakowie gruntów tej kategoryi byłoby 675 morgów i 369½° □.

Oprócz tego posiadałby Wielki Kraków 307 morgów 771° □ własności, podpadającej pod kategoryę dobra publicznego. Z innych przedmiotów majątkowych, wykazują Gminy sąsiednie największą wartość w 8 budynkach szkolnych, oszacowanych na 322.817 koron, a następnie w 2 rzeźniach, wartości 48.000 koron i w 3 domach czynszowych, wartości 40.500 koron. — Oprócz tego posiadają te gminy dwa domy używane na cele gminne i 18 innych zabudowań jak jatki, szopy i t. p.

Powyższy stan majątku gmin, objętych obecnym projektem przyłączenia, według ostatnich wykazów katastralnych i hipotecznych, które się obecnie ściśle opracowuje, od r. 1901 nieznacznym tylko uległ zmianom.

Długi gmin powyższych wynosiły w r. 1902 koron 217.057. W stanie obdłużenia liczyć się obecnie będzie należało z przyrostem obciążenia, gminy bowiem sąsiednie w ostatnich latach podejmowały w żywym tempie różne inwestycye, jak budowa i przebudowa szkół, zakładanie chodników betonowych, zaprowadzenie oświetlenia gazowego i t. p., na co zdawała się wywierać pobudzający wpływ podjęta akcya przyłączenia tych gmin do Krakowa.

Od roku 1902 do roku 1906 wzrosło obciążenie długami, gmin, objętych obecnym projektem przyłączenia, o 41.113 koron, czyli, że z końcem r. 1906 długi gmin sąsiednich wynosiły kwotę 258.170 koron.

W opodatkowaniu gmin sąsiednich, objętych obecnym projektem przyłączenia, od roku 1901 także tylko nieznaczne zaszły zmiany. Jedynie w podatku domowo czynszowym i 5% okazuje się przesunięcie wymiaru, w roku 1901 bowiem podatek domowo-czynszowy i klasowy, wynosił w tych gminach 41.947 koron, a w roku 1905 koron 55.843, natomiast podatek 5% zniżył się w roku 1905 z kwoty 11.620 koron, jaką wynosił w roku 1901, na 8.398 koron. Wymiar podatku idealnego również zniżył się w roku 1905 z kwoty 46.464 koron, jaką wynosił w r. 1901, na 44.805 koron.

Ogólny wymiar podatków bezpośrednich bez osobisto dochodowego i bez idealnego w gminach i obszarach dworskich, objętych obecnym projektem przyłączeniu, pozostał w r. 1905 (84.602 koron), prawie taki sam jak w r. 1901, w którym wynosił 86.954 kor. Różnica wykazana powyżej na niekorzyść wymiaru podatków bezpośrednich w r. 1905 polega w ogóle na nieco mniejszej wydajności podatków w tym roku niż w roku 1901.

Na pytanie jakich dochodów i jakich wydatków oczekiwaćby można z gmin i obszarów dworskich, objętych obecnym projektem przyłączenia, daje odpowiedź projekt budżetu Wielkiego Krakowa, opracowany w wydawnictwie Magistratu p. n. Wielki Kraków. Studya w sprawie przyłączenia gmin sąsiednich. Kraków, 1905.

Zastosowując ściśle obliczenia, na podstawie których w powołanym powyżej elaboracie Magistratu, zestawiono budżet Wielkiego Krakowa, to jest uwzględniając tak stosunki faktyczne jak i przyrost ilości ludności, oraz domów w Wielkim Krakowie, spowodowany przyłączeniem gmin sąsiednich, gminy te, z wyjątkiem Podgórza, okazują niedobór. I tak według tablicy XXXI. przedstawionej w elaboracie Magistratu p. n. Studya w sprawie przyłączenia gmin sąsiednich, niedobór ten dla gmin i obszarów dworskich, obecnym projektem przyłączenia objętych łącznie z Płaszowem, wyniósłby 91.316 kor. (dochody 314.614 kor., wydatki 405.930 kor.).

Jeżeli się jednak zważy, że do wydatków, jakieby po przyłączeniu na sąsiednie gminy i obszary dworskie uczynić wypadło, doliczono stosunkową do siły podatkowej tychże gmin i obszarów dworskich część kosztów amortyzacyi i opro-

centowania długu inwestycyjnego, jaki w powyższym elaboracie projektowano zaciągnąć z powodu przyłączenia gmin sąsiednich wraz z Podgórzem i Płaszowem, w wysokości 4,000.000 koron, który to dług z powodu odłożenia na czas późniejszy przyłączenia Podgórza i Płaszowa będzie znacznie mniejszy;

jeśli się następnie zważy, że dochód z akcyzy, zaprowadzonej w gminach przyłączyć się mających, obliczono nie w pełnym stosunku, w jakim pozostaje ilość ludności gmin sąsiednich do ilości ludności miasta Krakowa, lecz w stosunku o połowę zmniejszonym;

jeżeli się dalej uwzględni, że Kraków uzyska nowe i to znaczne źródło dochodu w opłatach szynkarskich i podwyższonym podatku od piwa, jakie będzie mógł wprowadzić w przyłączyć się mających gminach podmiejskich począwszy od 1911 r. w miejsce zniesionego prawa propinacyi;

natenczas deficyt, jaki z metodycznego obliczenia wypada, przez odmienne wyniki dochodów i wydatków, spowodowanych przyłączeniem sąsiednich gmin i obszarów dworskich, może okazać się tak małym, iż normalnemu gospodarowaniu żadną nie zagrozi przeszkodą.

Komisya Rady miasta, wybrana dla rozszerzenia granic Krakowa, zastanawiając się nad sprawą obecnie poruszoną, nie widziała w niej przeszkody w przyłączeniu sąsiednich gmin i obszarów dworskich, tem więcej, że dla gmin tych i obszarów dworskich, czynić się będzie po ich przyłączeniu tylko tyle, na ile dozwolą dochody i zasoby, jakiemi Wielki Kraków rozporządzać będzie.

Z kolei wspomnieć wypada o projekcie Komisyi dla rozszerzenia granic Krakowa, dotyczącym tymczasowej zmiany statutu i przyznania w tym okresie przejściowym gminom przyłączonym do Krakowa reprezentacyi w Radzie miejskiej.

Żądanie takiej reprezentacyi było ze strony gmin sąsiednich powszechne, tak, że liczyć z nim się trzeba było, a przyjąwszy raz zasadę, że reprezentacyę dla gmin przyznać należy, kierowała się Komisya dla rozszerzenia granic Krakowa, dokonanem przez miejskie Biuro statystyczne, a przytoczonem poniżej, obliczeniem według obecnej krakowskiej ordynacyi wyborczej ilości wyborców w gminach sąsiednich, tudzież miała wzgląd na to, że gminy te stanowiły poprzednio odrębne jednostki administracyjne, czego pamięć zachować przez przyznanie dla gmin tych reprezentantów w Radzie miasta Krakowa słusznem się wydawało.

Ze stanowiska miasta Krakowa natomiast niepraktycznem okazywało się połączyć zasadniczą zmianę statutu miejskiego i miejskiej ordynacyi wyborczej ze sprawą przyłączenia gmin sąsiednich, stąd obrano na razie drogę pośrednią, przyznając tymczasową reprezentacyę gminom przyłączyć się mającym w sposób, w dalszych częściach niniejszego sprawozdania przedstawiony, zasadniczą zaś zmianę statutu uznano za stosowne przekazać jako jedno z pierwszych zadań dla Rady Wielkiego Krakowa.

W końcu z wysokiem uznaniem i gorącą wdzięcznością podnieść należy pełną poświęcenia pracę delegatów Wydziału krajowego, a mianowicie posła Dra Wereszczyńskiego i p. sekretarza Schworma, którzy uczestniczyli przy 32 posiedzeniach Subkomitetu i Komisyi dla rozszerzenia granic Krakowa i brali udział we wszystkich naradach nad warunkami przyłączenia gmin sąsiednich i obszarów dworskich, jak i przy wszystkich pertraktacyach prowadzonych w sprawie rozszerzenia granic Krakowa, oddając temsamem wielkie usługi sprawie samej, jakoteż przygotowując zarazem jej poparcie ze strony Wydziału krajowego.

# Wykaz ilości wyborców do Rady miasta w Wielkim Krakowie w r. 1905

(według obowiązującej w Krakowie ordynacyi wyborczej).

| Liczba porząd. | | GMINA | Koło I. | Koło II. | | | Koło III. | | | | Ogółem |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | A. | B. | Razem | A. | B. | C. | Razem | |
| 1 | Prawy brzeg Wisły | Płaszów . . . . . | 3 | — | 37 | 37 | — | — | 8 | 8 | 48 |
| 2 | | Podgórze . . . . . | 182 | 102 | 266 | 368 | 9 | 27 | 177 | 213 | 763 |
| 3 | | Ludwinów . . . . . | 2 | — | 66 | 66 | 1 | 1 | 7 | 9 | 77 |
| 4 | | Zakrzówek z Kapelanką | 1 | — | 38 | 38 | 1 | 1 | 3 | 5 | 44 |
| 5 | | Dębniki . . . . . | 21 | 7 | 111 | 118 | — | — | 9 | 9 | 148 |
| | | Razem . . . | 209 | 109 | 518 | 627 | 11 | 29 | 204 | 244 | 1.080 |
| 1 | Lewy brzeg Wisły | Półwsie Zwierzynieckie | 23 | 13 | 54 | 67 | — | 9 | 48 | 57 | 147 |
| 2 | | Zwierzyniec . . . . | 6 | 3 | 106 | 109 | 1 | 1 | 14 | 16 | 131 |
| 3 | | Czarna Wieś z Kawiorami | 42 | 12 | 56 | 68 | — | 6 | 14 | 20 | 130 |
| 4 | | Nowa Wieś Narodowa | 3 | 7 | 104 | 111 | — | 3 | 4 | 7 | 121 |
| 5 | | Łobzów . . . . . | 1 | — | 29 | 29 | — | — | 4 | 4 | 34 |
| 6 | | Krowodrza . . . . . | 8 | 11 | 141 | 152 | — | 2 | 18 | 20 | 180 |
| 7 | | Prądnik Czerwony . . | 11 | 4 | 128 | 132 | — | 4 | 18 | 22 | 165 |
| 8 | | Olsza . . . . . | — | — | 11 | 11 | — | — | — | — | 11 |
| 9 | | Grzegórzki-Piaski . . | 1 | 4 | 93 | 97 | 3 | 6 | 12 | 21 | 119 |
| 10 | | Dąbie z Beszczem i Głębinowem . . . . | 4 | — | 42 | 42 | — | — | 4 | 4 | 50 |
| | | Razem . . . | 99 | 54 | 764 | 818 | 4 | 31 | 136 | 171 | 1.088 |
| | | Ogółem . . . | 308 | 163 | 1.282 | 1.445 | 15 | 60 | 340 | 415 | 2.168 |
| | | Kraków . . . . . | 3.316 | 221 | 1.119 | 1.340 | 109 | 426 | 1.197 | 1.732 | 6.388 |
| | | Wielki Kraków . . . . | 3.624 | 384 | 2.401 | 2.785 | 124 | 486 | 1.537 | 2 147 | 8.556 |

Przechodząc obecnie do przedstawienia ostatecznych układów z gminami sąsiedniemi i obszarami dworskimi, podnieść jeszcze należy głębokie zrozumienie ważności omawianej sprawy ze strony reprezentantów tychże gmin i obszarów dworskich, z których jedne, jak Dębniki, Półwsie Zwierzynieckie, Zwierzyniec, Czarna Wieś z Kawiorami, Zakrzówek, Nowa Wieś Narodowa, Łobzów i Prądnik Biały zaraz i bez wahania opowiedziały się przy Krakowie, oświadczając czynem gotowość do wszelkiej pracy i pełne zaufanie do przyszłej opieki ze strony miasta Krakowa, inne zaś, a przedewszystkiem Krowodrza a za nią Grzegórzki-Piaski, nietylko przyłączyły się do grona gmin poprzednio wymienionych, z któremi zszeregowały się w międzyczasie zgodnie Prądnik Czerwony, Ludwinów i Dąbie, ale dały i folgę uczuciom, wyrażając je we wstępie do swych uchwał.

I tak oświadczyła Rada gminna Krowodrzy w uchwale z d. 27 czerwca 1906 r.:

„Rada gminna, przed rozpoznaniem i omówieniem warunków przyłączenia gminy Krowodrza do miasta Krakowa, na wniosek radnego p. Roberta Stillera, oświadcza, iż przedłożenie przedstawione przez naczelnika gminy, p. Adama Zbroję, do wiadomości przyjmując — ze względów patryotycznych, przejęta szczerą i niekłamaną miłością dla wiekopomnych zalet i sławnych czynów Grodu Wawelskiego stoł. król. miasta Krakowa, przyłączenie się do gminy miasta Krakowa uchwala, wyrażając nadzieję, że wspólne dalsze działania przez reprezentacye obu gmin mieć będą na oku i sercu dostateczną gwarancyę i zabezpieczenie interesów dobra ogólnego ludności gminy Krowodrza.

Gmina Grzegórzki-Piaski zaś w uchwale z dnia 4. sierpnia 1906 roku oświadcza:

„Uznając historyczne tradycye, kulturne stanowisko Krakowa, ceniąc wysoko jego znaczenie jako prastarej stolicy Polski, uznając i obecnie jego potęgę i historyczne posłannictwo w dziejach naszego narodu, a uważając jako nasz patryotyczny obowiązek przyczynienia się w każdym kierunku do podniesienia jego potęgi, świetności i znaczenia, jako jedynego obecnie centrum wolnej Polski, drogiego sercu i myśli każdego Polaka — oświadczamy niniejszem imieniem gminy Grzegórzki, że w uznaniu właśnie naszego patryotycznego obowiązku, zgadzamy się w zasadzie na przyłączenie gminy Grzegórzki do stoł. król. miasta Krakowa“.

Nadmieniając w końcu, iż jeszcze w roku 1904 oświadczyły się odrazu przychylnie dla sprawy rozszerzenia granic Krakowa: obszar dworski w Dębnikach hr. Lasockich, oraz obszar dworski w Kapelance p. Antoniego Jeżowskiego, podnieść w dalszym ciągu należy, że ostatnie układy z całą przychylnością i gotowością podpisały, obszary dworskie P. P. Norbertanek w Półwsiu i w Zwierzyńcu, oraz obszary dworskie w Ludwinowie i w Zakrzówku państwa Batków i współwłaścicieli.

Podnosząc dla zachowania w pamięci gotowość sąsiednich gmin i obszarów dworskich do uczestniczenia w ważnym dla rozwoju Krakowa akcie rozszerzenia jego granic, przy końcu tego ustępu podaje się wnioski Komisyi dla rozszerzenia granic miasta Krakowa, które w tej sprawie przedkłada się Radzie miasta Krakowa, w ustępie zaś drugim tego sprawozdania przedstawia się ostateczne układy, zawarte z gminami sąsiedniemi i obszarami dworskimi, przyjęte już przez odnośne Rady gminne i Przełożeństwa obszarów dworskich oraz zatwierdzone przez Komisyę Rady miasta wybraną dla sprawy rozszerzenia granic miasta Krakowa.

Ustęp trzeci niniejszego sprawozdania obejmuje projekt ustawy w sprawie przyłączenia do Krakowa kilkunastu sąsiednich gmin i kilku obszarów dworskich.

# WNIOSEK

## Komisyi dla rozszerzenia granic Krakowa

uchwalony na posiedzeniu w dniu 21 stycznia 1907 r.;
*następnie przyjęty po uzupełnieniu poprawkami i dodatkami przez połączone Sekcye Rady miasta: ekonomiczną, skarbową, prawniczą, oraz Komisye: statutową, administracyjną — w obecności Komisyi dla rozszerzenia granic Krakowa — na posiedzeniach w dniach 7, 12, 13 i 16 września 1907 r.;*
**zatwierdzony uchwałą Rady miasta z dnia 19 września 1907 r.**

Rada miasta uchwali:

I. 1) Rada miasta przyjmuje przedłożony projekt rozszerzenia granic miasta Krakowa i uchwala połączyć z temże miastem w jedną gminę miejscową pod wspólną nazwą: stołeczne królewskie miasto Kraków — następujące gminy względnie części z nich oraz obszary dworskie, a mianowicie:

*A) W krakowskim autonomicznym powiecie położone:*

*a*) Gminy: Półwsie Zwierzynieckie, Zwierzyniec, Czarna Wieś z Kawiorami, Nowa Wieś Narodowa, Łobzów, Krowodrza, część gminy Prądnik Biały, położona po prawym brzegu potoku Sudoł, na której leży krakowski Zakład kontumacyjny, część gminy Prądnik Czerwony, leżącą po prawym brzegu rzeki Białuchy, a z przysiołka tejże gminy Olsza część aż po wał fortyfikacyjny; dalej całe gminy: Grzegórzki-Piaski i Dąbie z Beszczem i Głębinowem.

*b*) Obszary dworskie: Półwsie Zwierzynieckie i Zwierzyniec.

*B)* Następnie w *wielickim autonomicznym powiecie położone:*

*a*) Gminy: Ludwinów, Zakrzówek z Kapelanką i Dębniki.

*b*) Obszary dworskie: Ludwinów, Zakrzówek, Kapelanka, Dębniki.

2) Rada miasta zatwierdza układy zawarte przez reprezentantów gminy miasta Krakowa z reprezentantami powyżej pod 1) wyszczególnionych gmin i obszarów dworskich, a objęte protokołami, wymienionymi w części II. niniejszego sprawozdania.

II. Rada miasta uznaje potrzebę przyłączenia do miasta Krakowa: miasta Podgórza i gminy Płaszów wraz z obszarem dworskim Płaszów oraz części obszarów dworskich Olsza i Piaski aż po rzekę Białuchę — wreszcie obszaru dworskiego Łobzów i upoważnia Prezydyum miasta i Komisyę dla rozszerzenia granic Krakowa do ponownego nawiązania rokowań z zarządami powyższych gmin i obszarów dwor-

skich, celem zawarcia odpowiednich układów, względnie do podjęcia odpowiednich kroków, celem przyłączenia do Krakowa terytoryów trzech na końcu wymienionych obszarów dworskich specyalnym aktem ustawodawczym lub administracyjnym.

III. Rada miasta zatwierdza objęty III. częścią niniejszego sprawozdania projekt ustawy w sprawie rozszerzenia granic Krakowa.

IV. Rada miasta upoważnia Prezydenta miasta do podjęcia wszelkich czynności potrzebnych dla przeprowadzenia sprawy przyłączenia do miasta Krakowa gmin i obszarów dworskich, pod I. 1) wymienionych.

V. Rada miasta uchwala następujące rezolucye:

1) Wzywa się c. k. Rząd, ażeby wyjednał rozporządzenie lub ustawę państwową, postanawiającą, że ustawa z dnia 10 sierpnia 1905 Nr. 133 Dz. p. p., normująca wysokość podatku domowo-czynszowego w Krakowie od r. 1906 do r. 1920, nie będzie miała zastosowania do realności, znajdujących się na terytoryum gmin i obszarów dworskich, do Krakowa przyłączyć się mających, że zatem wskutek tego przyłączenia dla realności powyższych stopa podatku domowo-czynszowego nie zostanie podwyższona.

Ustawa powyższa względnie rozporządzenie ma wejść w życie równocześnie z ustawą o przyłączeniu do miasta Krakowa, w ustępie I. 1. wniosku wymienionych gmin i obszarów dworskich.

2) Wzywa się Prezydyum miasta, aby w porozumieniu z Komisyą statutową do 6 miesięcy przedłożyło Radzie miasta projekt reformy statutu miejskiego.

3) Wzywa się Prezydyum miasta, aby wysłało petycyę do c. k. Rządu o przyznanie gminie miasta Krakowa subwencyi w wysokości 8 milionów koron na cele asanizacyi miasta.

4) Wzywa się Prezydyum miasta, aby wspólnie z Komisyą administracyjną wypracowało i przedstawiło Radzie miasta memoryał do c. k. Rządu o zniesienie rządowego podatku liniowego i przedłożyło równocześnie wnioski o zastąpienie dodatków gminnych do tegoż podatku innemi źródłami dochodu. —

II.

# Ostateczne układy reprezentantów miasta Krakowa z delegatami sąsiednich gmin i obszarów dworskich, oraz z Radami powiatowemi krakowską i wielicką.

**Uwaga:** Celem uniknięcia powtarzania takich samych ustępów z protokołów, obejmujących układy z poszczególnemi gminami, przytacza się w całości protokół, dotyczący układów o przyłączenie gminy Półwsie Zwierzynieckie, z innych protokołów zaś, po wskazaniu wspólnych ustępów protokołu układów danej gminy z protokołem Półwsia Zwierzynieckiego lub innej gminy, wyszczególnione będą tylko specyalne, tejże gminy dotyczące, warunki lub koncesye.

## A) Gminy sąsiednie.

Półwsie Zwierzynieckie.

### 1. Półwsie Zwierzynieckie.

Uchwała Rady gminnej, wyrażająca zgodę na przyłączenie tejże gminy do miasta Krakowa z dnia 28 marca 1904.

Ostateczne układy z tą gminą obejmuje protokół z dnia 20 grudnia 1906 r., zatwierdzony uchwałą Rady gminnej w Półwsiu Zwierzynieckiem z 29 grudnia 1906 r.

Doszytą do niniejszego protokołu uchwałą z dnia 28 marca 1904 r. L. 454 zgodziła się Rada gminna Półwsia Zwierzynieckiego na przyłączenie tejże gminy do miasta Krakowa.

Co do warunków, od których wypełnienia Rada gminna w powyższej uchwale uczyniła zawisłem to przyłączenie, tudzież co do życzeń w tejże uchwale wyrażonych, oświadczają zastępcy gminy miasta Krakowa, z zastrzeżeniem zatwierdzenia ich oświadczenia ze strony Rady miasta — co następuje:

I. Gmina miasta Krakowa zgadza się na przyłączenie do majątku gminy miasta Krakowa, wszelkiego majątku i dobra gminnego gminy Półwsie Zwierzynieckie. Gmina miasta Krakowa przejmuje wszelkie prawa gminy Półwsie Zwierzynieckie i wstępuje bezwarunkowo w te zobowiązania, które do chwili przyjęcia

niniejszego protokołu przez Radę gminną w Półwsiu Zwierzynieckiem gmina ta na podstawie ważnie powziętych uchwał zaciągnęła. Za zobowiązania, wynikłe z umów zawartych przez gminę Półwsie Zwierzynieckie na podstawie uchwał, powziętych w międzyczasie od przyjęcia niniejszego protokołu aż do rzeczywistego wcielenia gminy Półwsie Zwierzynieckie do miasta Krakowa, ta ostatnia gmina o tyle tylko będzie zobowiązaną, o ile te umowy przyjdą do skutku na podstawie pisemnego zezwolenia Prezydenta miasta Krakowa.

W dniach 14-stu po zatwierdzeniu niniejszego protokołu przez Radę miasta Krakowa gmina Półwsie Zwierzynieckie złoży gminie krakowskiej pisemną deklaracyę, na podstawie której w stanie czynnym nieruchomości, własnością gminy Półwsie Zwierzynieckie będących, zanotowanem zostanie ograniczenie, że aż do chwili nabycia mocy obowiązującej przez ustawę inkorporacyjną, pozbycie i obciążenie tych nieruchomości lub ich części, tylko za zezwoleniem gminy miasta Krakowa nastąpić może. Gdyby w przedmiocie udzielenia zezwolenia na zawarcie umów, gminę Półwsie Zwierzynieckie obowiązujących, o którem powyżej mowa, między gminą Półwsie Zwierzynieckie a gminą miasta Krakowa, względnie jej Prezydentem powstało nieporozumienie, rozstrzygnie je stanowczo Wydział krajowy.

II. Gmina miasta Krakowa daje przyrzeczenie, że kapitały gminy Półwsie Zwierzynieckie, jakie istnieć będą w chwili przyłączenia jej do miasta Krakowa, użyte będą wyłącznie na lokalne cele wcielonego terytoryum tejże gminy.

III. Gmina miasta Krakowa przyrzeka spełnić życzenie, aby prawo mieszkańców przyłączonej gminy Półwsie Zwierzynieckie do użytkowania z pastwiska (błonia) tejże gminy według dotychczasowego zwyczaju pozostało nienaruszone co najmniej na przeciąg lat 15 — o ile konieczna publiczna potrzeba nie wymagałaby wcześniejszego użycia odnośnych gruntów gminnych na inne cele.

IV. Gmina miasta Krakowa przyrzeka przyjąć wymienionych w uchwale funkcyonaryuszy gminnych: naczelnika gminy, lekarza gminnego, sekretarza gminnego, jedną manipulantkę, stróża nocnego, pachołka gminnego i stróża rzeźni do służby miasta Krakowa z odpowiedniem przydzieleniem i z prawami przysługującemi funkcyonaryuszom miejskim odpowiedniej kategoryi, oraz z policzeniem im lat służby przebytych w służbie gminy Półwsie Zwierzynieckie, przyznając im pobory co najmniej w tej wysokości, jakie mieli w swej gminie w dniu 1 stycznia 1906 roku. Lata służby policzone zostaną wspomnianym w uchwale funkcyonaryuszom za złożeniem odpowiednich wkładek emerytalnych za te lata.

V. Co do wyrażonych w uchwale Rady gminnej żądań i życzeń pod względem: zaprowadzenia oświetlenia gazowego ulic, budowy publicznych studzien wodociągowych, zaprowadzenia kanalizacyi, urządzenia bruków, chodników i ścieków oraz regulacyi ulic, miasto Kraków zobowiązuje się w miarę możności i środków — z uwzględnieniem rzeczywistej potrzeby zaraz po przyłączeniu gminy przystąpić do stopniowego spełnienia postulatów, pod tym względem w uchwale wyrażonych.

Uwaga: Zauważa się, że żądane oświetlenie gazowe w ulicy Kościuszki jest już wykonane i że chodnik betonowy do klasztoru już gmina Półwsia Zwierzynieckiego urządziła, zaciągnąwszy na ten cel pożyczkę, której spłata w myśl punktu 1-go protokołu przejdzie na miasto Kraków. Co do zasypania stawu klasztornego i urządzenia na tem miejscu targów, miasto Kraków wdroży stosowne rokowania względem nabycia stawu od klasztoru PP. Norbertanek, a co do urządzenia targów starać się będzie o zaspokojenie tego życzenia, o ile tego wymagać będą stosunki i potrzeby miejscowe.

VI. Gmina miasta Krakowa przyrzeka ustanowić w Półwsiu Zwierzynieckiem lub w pobliżu odpowiedni organ urzędowy gminny dla łatwiejszego znoszenia się mieszkańców Półwsia Zwierzynieckiego z władzami miejskiemi.

VII. Przez przyłączenie staną się przynależni względnie uczestnicy gminy Półwsia Zwierzynieckiego przynależnymi względnie uczestnikami gminy miasta Krakowa bez żadnej opłaty. Przepisy § 9 i 10 statutu miasta Krakowa, określające prawa mieszkańców i członków gminy, będą w całej pełni stosowane także i do przyłączonych do miasta Krakowa mieszkańców i członków gminy Półwsia Zwierzynieckiego.

VIII. Celem zabezpieczenia gminie Półwsie Zwierzynieckie reprezentacyi w Radzie miasta Krakowa aż do chwili zaprowadzenia nowej ordynacyi wyborczej dla rozszerzonej gminy miasta Krakowa, Rada miejska oświadcza, iż zgadza się, ażeby do ustawy inkorporacyjnej wprowadzone były przejściowe postanowienia, oparte na następujących zasadach:

1) Mieszkańcy gminy Półwsie Zwierzynieckie otrzymają w granicach przepisów obowiązującej obecnie ordynacyi wyborczej m. Krakowa prawo wyboru jednego członka Rady miejskiej.

2) Mieszkańcy gminy Półwsie Zwierzynieckie, którzy po przyłączeniu nabędą w powyższy sposób czynne prawo wyborcze, wykonywać je będą wspólnie bez podziału na koła wyborcze.

IX. Gmina miasta Krakowa przyrzeka starać się o zniesienie rewersów demolacyjnych, leży to bowiem w ogólnym interesie miasta.

X. Gmina miasta Krakowa przyrzeka uwolnić właścicieli obecnie istniejących domów parterowych w gminie Półwsie Zwierzynieckie od obowiązku połączenia tych domów z wodociągiem miejskim na okres lat sześciu, od dnia inkorporacyi liczyć się mający i nie żądać od nich w tym okresie opłat wodociągowych od domów z wodociągiem niepołączonych. Właściciele domów parterowych, istniejących w czasie wcielenia gminy Półwsie Zwierzynieckie do miasta Krakowa, o ile te zostaną w okresie przejściowym połączone z wodociągiem miejskim, jakoteż właściciele wszystkich w tymże okresie powstałych domów nowych mają uiszczać opłaty wodociągowe według ustawy obowiązującej w mieście Krakowie.

XI. Gmina miasta Krakowa uznaje swój obowiązek do starania się o potrzeby publiczne przyłączonej gminy Półwsie Zwierzynieckie w myśl postanowień statutu miasta i obowiązujących ustaw.

XII. W granicach swojej kompetencyi gmina miasta Krakowa zezwoli tym mieszkańcom gminy Półwsie Zwierzynieckie, którzy się wykażą z posiadania gruntów, pod uprawę rolniczą używanych, na chów nierogacizny w obrębie terytoryum obecnej gminy Półwsie Zwierzynieckie. Konie i bydło wszystkim mieszkańcom obecnej gminy Półwsie Zwierzynieckie chować będzie wolno.

XIII. Dla budynków, już istniejących, gmina m. Krakowa przyznaje gminom przyłączyć się mającym pietnastoletni okres przejściowy do zmiany pokrycia dachów na ogniotrwałe. Co do urządzenia gnojowisk i dołów kloacznych względnie przerobienia istniejących wadliwych dołów kloacznych wydane zostaną po przyłączeniu gmin sąsiednich przejściowe przepisy policyjno-sanitarne z uwzględnieniem stosunków miejscowych.

XIV. Gmina miasta Krakowa nie ma zamiaru znosić istniejących w Półwsiu Zwierzynieckiem targów dziennych na nabiał i jarzyny; co do ogólnych targów zaś, odbywających się dwa razy w tygodniu, wyda gmina miasta Krakowa przej-

ściowe przepisy z uwzględnieniem stosunków i potrzeb miejscowych, oraz dotychczasowego wykonywania.

XV. Starania o dojście do skutku połączenia gminy Półwsie Zwierzynieckie z Krakowem podejmie swoim kosztem m. Kraków.

**C. Punkta dodatkowe:**

Gmina miasta Krakowa przyrzeka, że:

*a)* Urządzenie komunikacyi w Półwsiu Zwierzynieckiem od stawu do parku Dra Jordana będzie objęte przyszłym planem regulacyjnym.

*b)* Połączenie ulicy Senatorskiej z ulicą Smoleńską będzie wziętem pod uwagę przy sporządzeniu rzeczonego planu regulacyjnego.

*c)* Z chwilą ukończenia budowy kolektora, gmina m. Krakowa przyrzeka przystąpić do skanalizowania ulic w Półwsiu Zwierzynieckiem, a w pierwszym rzędzie ulicy Senatorskiej, ulicy Borelowskiego i ulicy Włoczków.

*d)* Miasto Kraków dołoży starań o przedłużenie linii tramwajowej aż po klasztor PP. Norbertanek.

## 2. Zwierzyniec. Zwierzyniec.

Uchwała Rady gminnej, wyrażająca zgodę na przyłączenie tejże gminy do miasta Krakowa, z 28 marca 1904. Ostateczne układy z tą gminą obejmuje protokół z dnia 21 grudnia 1906 r., zatwierdzony przez Radę gminną w Zwierzyńcu uchwałą z dnia 31 grudnia 1906 r.

**A. Punkta protokołu identyczne zupełnie z odnośnymi punktami protokołu, obejmującego ostateczne układy z gminą Półwsie Zwierzynieckie.**

**Uwaga:** Cyfry arabskie w nawiasie oznaczają odnośny punkt protokołu, dotyczącego układów z gminą Półwsie Zwierzynieckie.

Wstęp.

I. Przejęcie majątku i dobra gminnego, praw i zobowiązań (1).

II. Użycie kapitałów (2).

VI. Chów nierogacizny, bydła i koni (12).

IX. Przyznanie okresu przejściowego na zmianę pokrycia dachów na ogniotrwałe i do przerobienia dołów kloacznych. Pozwolenie na utrzymywanie gnojowisk (13).

XIII. Zniesienie rewersów demolacyjnych (9).

XIV. Urządzenie komisaryatu (6).

XV. Nabycie prawa przynależności i prawa korzystania z urządzeń gminnych w Krakowie przez przynależnych względnie uczestników gminy Zwierzyniec (7).

XVI. Przyznanie dla gminy Zwierzyniec jednego reprezentanta w Radzie miejskiej w Krakowie (8).

XVIII. Uznanie obowiązku do starania się o potrzeby publiczne przyłączonej gminy Zwierzyniec (11).

XIX. Podjęcie przez miasto Kraków swoim kosztem starań o przyłączenie gminy Zwierzyniec (15).

**B. Punkta układów odrębne:**

III. Gmina m. Krakowa zobowiązuje się przestrzegać, aby fundusze, pozostające pod zarządem gminy Zwierzyńca, a przeznaczone na pewne oznaczone cele, nadal jedynie tym celom służyły.

IV. Miasto Kraków przyrzeka, że prawo mieszkańców gminy Zwierzyńca do użytkowania według dotychczasowego zwyczaju z pastwisk tejże gminy pozostanie nienaruszonem. Jeśliby zaś konieczne publiczne potrzeby zniewoliły Radę miasta do użycia dotyczących gruntów na inne cele, to w takim wypadku gmina m. Krakowa przeznaczy dla mieszkańców Zwierzyńca do paszenia bydła inny odpowiedni na ten cel grunt. Poza tem przejmuje gmina m. Krakowa wszelkie obecnej gminie Zwierzyniec względem pastwiska gminnego przysługujące prawa jakoteż ciążące na niej pod tym względem obowiązki.

V. Gmina miasta Krakowa przyrzeka przyjąć wymienionych w uchwale funkcyonaryuszy gminnych: lekarza gminnego, pisarza gminnego, jednego policyanta i stróża nocnego do służby m. Krakowa z odpowiedniem przydzieleniem i z prawami przysługującemi funkcyonaryuszom miejskim odpowiedniej kategoryi, przyznając im pobory co najmniej w tej wysokości, jakie mieli w swej gminie według uchwalonego już budżetu na 1907 rok.

VII. O ile terytoryum gminy Zwierzyńca zostanie wcielone w okręg akcyzowy krakowski, gmina m. Krakowa poczyni starania u Rządu, aby mieszkańcom wcielonego terytoryum wolno było wprowadzać bydło i nierogaciznę na chów przeznaczone, bez obowiązku składania kaucyi.

Dalej przyrzeka m. Kraków poczynić starania przy sposobności przesunięcia rejonu akcyzowego, ażeby wszelkie plony rolne, zwożone z pól po zbiorze w przejeździe przez rogatkę do własnych gospodarstw, były wolne od opłat akcyzowych.

Również przyrzeka gmina m. Krakowa uwolnić od opłat mytniczych bydło pędzone na pastwisko, do pławienia, pojenia, leczenia lub okucia, tudzież zaprzęgi przejeżdżające przez rogatkę dla gospodarstwa rolnego, a to do orania, bronowania, nawożenia, do wywiezienia ziarna na zasiew, sadzonek i narzędzi gospodarczych, wreszcie do zbierania i zwożenia płodów polnych, łąkowych i ogrodowych z gruntów własnych lub dzierżawionych. W celu przepuszczenia takiego bydła lub zaprzęgu przez rogatki wydawać będzie Magistrat za zgłoszeniem się, bez opłaty certyfikaty, uwalniające od opłat rogatkowych.

Natomiast co do żądania, ażeby mieszkańców Zwierzyńca przed przesunięciem rogatek miejskich uwolnić przy wjeździe do obrębu miasta, leżącego wewnątrz rogatek, od opłaty kopytkowego, gmina miasta Krakowa oświadcza, iż zadośćuczynienie żądaniu temu już ze względów technicznych okazuje się niemożliwem.

VIII. Prawo utrzymywania psów łańcuchowych nie będzie ścieśnione zakazem i nie będzie obciążone opłatami, gdyż psy takie i w mieście Krakowie są wolne od opłaty.

X. Co do wyrażonych w uchwale Rady gminnej żądań i życzeń pod względem: zaprowadzenia oświetlenia gazowego ulic, budowy publicznych studzien wodociągowych, zaprowadzenia kanalizacyi, urządzenia bruków, chodników i ścieków, oraz regulacyi ulic, m. Kraków zobowiązuje się w miarę możności i środków — z uwzględnieniem rzeczywistej potrzeby — zaraz po przyłączeniu gminy Zwierzyniec przystąpić do stopniowego spełniania postulatów, pod tym względem w uchwale wyrażonych. W sprawie czyszczenia ulic i placów w gminach przyłączyć się mających, jakoteż na drogach od powiatu przejętych, tudzież celem wywożenia z nich śniegu i błota, wydane zostaną dla terytoryów gmin inkorporowanych osobne przepisy, regulujące sprawy powyższe z wszelkiem uwzględnieniem lokalnych stosunków.

XI. Miasto Kraków przyrzeka dołożyć starania, aby tramwaj krakowski został przedłużony poza klasztor PP. Norbertanek, a z czasem i ku Woli Justowskiej z zachowaniem — o ile to możliwe — opłat w Krakowie obowiązujących.

XII. Sprawę urządzenia targów i jarmarków na Zwierzyńcu obiecuje Rada miasta Krakowa rozpatrzeć, przyczem względy na potrzeby mieszkańców Zwierzyńca będą wzięte pod życzliwą rozwagę.

XVII. Gmina m. Krakowa przyrzeka uwolnić właścicieli obecnie istniejących domów parterowych w gminie Zwierzyńcu od obowiązku połączenia tych domów z wodociągiem miejskim na okres lat dziesięciu, od dnia inkorporacyi liczyć się mający i nie żądać od nich w tym okresie opłat wodociągowych od domów z wodociągiem niepołączonych. Właściciele domów parterowych, istniejących w czasie wcielenia gminy Zwierzyńca do miasta Krakowa, o ile te zostaną w okresie przejściowym połączone z wodociągiem miejskim, jakoteż właściciele wszystkich, w tymże okresie powstałych domów nowych, mają uiszczać opłaty wodociągowe według ustawy obowiązującej w mieście Krakowie.

XX. Gmina miasta Krakowa obowiązuje się spełnić następujące życzenia:

*a)* Do oszacowania szkód polnych na terytoryum obecnej gminy Zwierzyniec mają być przybierani taksatorzy z pomiędzy mieszkańców tejże gminy.

*b)* Dla terytoryum gminy Zwierzyniec utrzymywaną będzie odpowiednia straż polowa i wydany będzie surowy zakaz robienia szkód w polach zwierzynieckich.

*c)* Terytoryum obecnej gminy Zwierzyniec korzystać będzie z organów bezpieczeństwa publicznego i straży ogniowej na równi z mieszkańcami miasta Krakowa.

*d)* Gmina Zwierzyniec tworzyć będzie część miasta pod nazwą Zwierzyniec.

*e)* Dwanaście egzemplarzy niniejszej ugody, obustronnie podpisanych i zaopatrzonych w pieczęcie gmin, oddanych będzie w przechowanie obywateli gminy Zwierzyniec, których Rada gminna w Zwierzyńcu wskaże.

*f)* Jak długo istnieć będzie w dzisiejszej gminie Zwierzyniec, istniejąca tamże obecnie bezpłatna wypożyczalnia książek i czytelnia Towarzystwa Szkoły ludowej, gmina miasta Krakowa dostarczać będzie dla niej bezpłatnego lokalu, przynajmniej z dwóch ubikacyi się składającego.

**C. Punkta dodatkowe:**

*a)* Dodatek do punktu IX.: Na terytoryum gminy Zwierzyniec wolno będzie stawiać domy parterowe przez lat 20, licząc od inkorporacyi.

*b)* Drogi polne, o ile są publicznemi, będą przez gminę miasta Krakowa utrzymywane po inkorporacyi w tensam sposób, jak je dotychczas utrzymuje gmina Zwierzyniec.

## 3. Czarna Wieś z Kawiorami.

**Czarna Wieś z Kawiorami.**

Uchwała Rady gminnej, wyrażająca zgodę na przyłączenie tejże gminy do miasta Krakowa, z 21 marca 1904 r.

Ostateczne układy objęte są protokołem z dnia 20 grudnia 1906, który został zatwierdzony uchwałą Rady gminnej w Czarnej Wsi z 7 stycznia 1907.

**A. Punkta układów zupełnie równe odnośnym punktom protokołu, obejmującego układy z gminą Półwsie Zwierzynieckie.**

**Uwaga:** Cyfry arabskie w nawiasie oznaczają identyczne punkta protokołu Półwsia Zwierzynieckiego.

Wstęp.

I. Przejęcie majątku i dobra gminnego, praw i zobowiązań (1).

II. Użycie kapitałów (2).

III. Inwestycye drogowe, oświetlenie, kanalizacya, regulacya ulic (5).

V. Przyznanie prawa przynależności i prawa korzystania z urządzeń gminnych w Krakowie przynależnym i uczestnikom gminy Czarna Wieś (7).

VI. Uznanie obowiązku do starania się o potrzeby publiczne przyłączonej gminy Czarna Wieś (11).

VII. Chów nierogacizny, koni i bydła (12).

IX. Wdrożenie starań przez gminę Kraków swoim kosztem o przyłączenie gminy Czarna Wieś z Kawiorami (15).

**Życzenia dodatkowe:**

*a*) Okres przejściowy dla pokrycia dachów ogniotrwale; pozwolenie na utrzymywanie gnojowisk; ulgi co do przerobienia dołów kloacznych (13).

*b*) Przyznanie dla gminy Czarna Wieś z Kawiorami jednego reprezentanta do Rady miasta Krakowa (8).

**B. Punkta odrębne.**

IV. Miasto Kraków przyjmuje na siebie obowiązek poczynienia odpowiednich zabiegów, ażeby przepisy obowiązujące dotychczas pod względem podatku domowo-czynszowego, w gminach przyłączyć się mających, wskutek wcielenia tych gmin do Krakowa nie uległy zmianie.

VIII. W sprawie życzenia wyrażonego, aby rogatki miejskie o ile to będzie możebne na granicę gminy Czarna Wieś przeniesione zostały — oświadczają reprezentanci m. Krakowa, iż zamierzone rozszerzenie rejonu akcyzowego żądaniu temu uczyni zadość.

Nowa Wieś Narodowa.

## 4. Nowa Wieś Narodowa.

Uchwała Rady gminnej, zgadzająca się na przyłączenie tejże gminy do Krakowa, z 24 marca 1904.

Ostateczne układy obejmuje protokół z dnia 20 grudnia 1906 i dodatek do niego, obejmujący uchwałę Komisyi dla rozszerzenia granic Krakowa z 21 stycznia 1907. Protokół powyższy został zatwierdzony uchwałą Rady gminnej w Nowej Wsi Narodowej z dnia 4 stycznia 1907.

**A. Punkta protokołu układów zupełnie równe punktom, objętym protokołem gminy Półwsie lub innej gminy.**

**Uwaga:** Cyfry arabskie w nawiasie oznaczają identyczne punkta protokołu gminy Półwsie, a z dodatkiem nazwy innej gminy — identyczne punkta protokołu układów odnośnej gminy.

Wstęp.

I. Przejęcie majątku i dobra gminnego, praw i zobowiązań (1).

II. Użycie kapitałów (2).

V. Inwestycye drogowe, kanalizacya, oświetlenie, regulacya ulic, publiczne studnie wodociągowe (5).

VI. Przyznanie prawa przynależności i uczestnictwa w Krakowie przynależnym i uczestnikom gminy Nowa Wieś Narodowa (7).

VII. Przyznanie dla gminy Nowa Wieś Narodowa jednego reprezentanta do Rady m. Krakowa (8).

VIII. Zastrzeżenie, aby przez przyłączenie do Krakowa podatek domowo-czynszowy w gminie Nowa Wieś Narodowa nie został podwyższony (CzarnaWieś 4).

IX. Uwolnienie od kopytkowego bydła, wypędzanego na pastwisko i zaprzęgów, wyjeżdżających na pola dla celów gospodarstwa (Zwierzyniec 7, ustęp 3).

X. Uznanie obowiązku do starania się o potrzeby publiczne przyłączonej gminy Nowa Wieś Narodowa (11).

XI. Chów bydła, koni i nierogacizny (12).

XII. Przyznanie okresu przejściowego dla ogniotrwałego pokrycia dachów (13 ust. 1).

XIII. Podjęcie przez m. Kraków starań swoim kosztem o przyłączenie gminy Nowa Wieś Narodowa (15).

### B. Punkta odrębne.

III. Gmina m. Krakowa przyrzeka przyjąć wymienionych w uchwale funkcyonaryuszy gminnych: naczelnika gminy i pachołka gminnego do służby m. Krakowa z odpowiedniem przydzieleniem i z prawami, przysługującemi funkcyonaryuszom miejskim odpowiedniej kategoryi, oraz z policzeniem im lat służby, przebytych w służbie gminy Nowej Wsi Narodowej, przyznając im pobory co najmniej w tej wysokości, jakie mieli w swej gminie w dniu 1 stycznia 1906 r.

Funkcyonaryusze Nowej Wsi Narodowej, przyjęci do służby miasta Krakowa, będą mogli uzyskać przez uiszczenie odpowiednich wkładek do funduszu emerytalnego te prawa emerytalne, któreby nabyć mogli w stosunku do ilości lat przebytych w służbie swojej gminy.

### C. Dodatek do punktu IX. protokołu:

*a*) Życzeniu wyrażonemu w pierwszej części punktu 9 uchwały, aby rogatki mytnicze miejskie w możliwie najkrótszym czasie, a najdalej do 3 lat po dokonaniu przyłączenia przeniesione zostały poza obręb terytoryum Nowej Wsi Narodowej — względnie na linię nowego wału fortecznego, uczyni zadość zamierzone rozszerzenie rejonu akcyzowego. — Ze względu zaś na to, że sprawa ta zawisłą jest od przyzwolenia Władz skarbowych, nie może gmina m. Krakowa ręczyć, że przesunięcie rogatek poza obręb Nowej Wsi Narodowej do trzech lat nastąpi. Gmina m. Krakowa przyrzeka jednak dołożyć starania, aby życzeniu gminy Nowa Wieś Narodowa w jak najkrótszym czasie stało się zadość.

*b*) Co do warunku wyrażonego w części 2 punktu 9 uchwały, aby z dniem przyłączenia tutejszej gminy do miasta Krakowa mieszkańcy Nowej Wsi Narodowej wolni byli przy wjeździe do miasta Krakowa od opłaty kopytkowego od zaprzęgów, reprezentanci gminy m. Krakowa oświadczają, iż żądaniu temu już ze względów technicznych zadość uczynić nie będzie można.

Łobzów.

## 5. Łobzów.

Uchwała Rady gminnej, wyrażająca zgodę na przyłączenie tej gminy do miasta Krakowa, z dnia 26 marca 1904.

Ostateczne układy obejmuje protokół z dnia 20 grudnia 1906 oraz dodana do niego dodatkowa uchwała Komisyi dla rozszerzenia granic m. Krakowa z dnia 21 stycznia 1907. Protokół powyższy został zatwierdzony uchwałą Rady gminnej z dnia 29 grudnia 1906.

### A. Punkta protokołu ostatecznych układów zupełnie równe odnośnym punktom protokołu gminy Półwsie Zwierzynieckie lub innej gminy sąsiedniej.

Wstęp.

I. Przejęcie majątku i dobra gminy oraz praw i obowiązków (1).

II. Użycie kapitałów (2).

IV. Inwestycye drogowe, kanalizacya, oświetlenie, regulacya ulic (5).

VI. Przyznanie prawa przynależności i uczestnictwa w Krakowie przynależnym i uczestnikom gminy Łobzów (7).

VII. Przyznanie dla gminy Łobzów jednego reprezentanta do Rady miejskiej w Krakowie (8).

VIII. *a)* Uwolnienie od kopytkowego bydła pędzonego na pastwisko i zaprzęgów, wyjeżdżających na pola do celów gospodarczych (Zwierzyniec 7, część 3).

*b*) Przesunięcie rogatek na granice gminy. Uwolnienie zaprzęgów od kopytkowego przed przesunięciem rogatek (Nowa Wieś Narodowa — dodatek na końcu protokołu do punktu IX. *a*), *b*).

IX. Uznanie obowiązku do starania się o potrzeby publiczne gminy Łobzów (11).

X. Chów nierogacizny, bydła i koni (12).

XI Okres przejściowy dla zmiany pokrycia dachów na ogniotrwałe (13).

XII. Zastrzeżenie co do starań o pozostawienie bez zmiany wymiaru podatku domowo-czynszowego (Czarna Wieś 4).

XIII. Podjęcie przez gminę m. Krakowa swoim kosztem starań o przyłączenie gminy Łobzów (15).

### B. Punkta protokołu odrębne.

III. Gmina m. Krakowa przyrzeka przyjąć wymienionego w uchwale funkcyonaryusza gminnego (1 policyanta) do służby m. Krakowa z odpowiedniem przydzieleniem i z prawami przysługującemi funkcyonaryuszom miejskim odpowiedniej kategoryi, przyznając mu pobory co najmniej w tej wysokości, jakie miał w swej gminie w dniu 1 stycznia 1906 r.

V. Gmina m. Krakowa przyrzeka zabezpieczyć dzieciom mieszkańców Łobzowa możność pobierania nauki w szkołach publicznych, a przy decyzyi, gdzie ma być postawiony budynek szkolny, weźmie pod rozwagę życzenie, ażeby ten budynek powstał na terytoryum Łobzowa.

## 6. Krowodrza.



Uchwała Rady gminnej, wyrażająca zgodę na przyłączenie tej gminy do miasta Krakowa, z 27 czerwca 1906.

Ostateczne układy obejmuje protokół z dnia 19 grudnia 1906 r. wraz z dodatkiem, oraz protokół z dnia 19 stycznia 1907. Oba protokoły zostały zatwierdzone uchwałą Rady gminnej w Krowodrzy z dnia 19 stycznia 1907 r.

### A. Punkta ostatecznych układów równe odnośnym punktom protokołu układów gminy Półwsia względnie innych gmin sąsiednich.

Wstęp.

II. Użycie kapitałów (2).

IV. Inwestycye drogowe, bruki, studnie publiczne, oświetlenie (5).

V. Przyznanie prawa uczestnictwa i przynależności w Krakowie przynależnym i uczestnikom gminy Krowodrzy (7).

IX. Przyznanie dla domów parterowych ulg wodociągowych (Zwierzyniec 17).

X. Uwolnienie bydła, na chów przeznaczonego, od kaucyi akcyzowej. Uwolnienie od kopytkowego bydła na pastwisko pędzonego i zaprzęgów, wyjeżdżających na pole dla celów gospodarstwa (Zwierzyniec 7).

XI. Uznanie obowiązku do starania się o potrzeby publiczne przyłączonej gminy Krowodrza (11).

XII. Chów nierogacizny, bydła i koni (12).

XIII. Okres przejściowy dla zmiany pokrycia dachów i przerobienia dołów kloacznych. Pozwolenie na utrzymywanie gnojowisk (13).

XVI. Utrzymywanie dróg polnych (Zwierzyniec. Punkt dodatkowy *b*).

### B. Punkta odrębne.

I. Następujące punkta uchwały Rady gminnej w Krowodrzy z 27 czerwca 1906.

1) Wszelki majątek gminy Krowodrza tak ruchomy jak i nieruchomy zostanie przyłączony do wspólnego majątku gminy miasta Krakowa.

Natomiast przyjmuje gmina miasta Krakowa wszystkie zobowiązania gminy Krowodrza.

27) Jak długo nie nastąpi ustawowe i faktyczne przyłączenie gminy Krowodrza do miasta Krakowa, gmina ta zastrzega sobie, że sama do tej chwili zarządzać będzie swom majątkiem ruchomym i nieruchomym.

30) W końcu zastrzega gmina jako warunek, aby wszelkie uchwały zapadłe lub zapaść mogące w międzyczasie od dnia niniejszej uchwały aż do chwili faktycznego przez ciało ustawodawcze przyłączenia gminy Krowodrza i odebrania przez tę ostatnią majątku gminy Krowodrza na własność, o ile powyższe uchwały jeszcze nie zostały wykonane — gmina miasta Krakowa wykonała —

Gmina miasta Krakowa zgadza się przyjąć z tem zastrzeżeniem, że od przejęcia przez gminę miasta Krakowa wyłączone będą prawa i obowiązki, płynące z tych uchwał względnie umów Rady gminnej w Krowodrzy, które wymagają zatwierdzenia ze strony Władz przełożonych, a które tego zatwierdzenia aż do chwili prawnego przyłączenia gminy Krowodrzy do Krakowa nie uzyskały.

III. Miasto Kraków przyrzeka, że prawo mieszkańców Krowodrzy do użytkowania z pastwiska tejże gminy według dotychczasowego zwyczaju pozostanie

nienaruszone, o ile konieczne publiczne potrzeby nie zniewolą Rady miasta do użycia dotyczących gruntów na inne cele. W tym razie gmina miasta Krakowa przeznaczy do pasania bydła inny odpowiedni na ten cel grunt, położony na terytoryum gminy Krowodrzy lub na granicy obecnego terytoryum tejże gminy.

VI. Celem zabezpieczenia gminie Krowodrzy reprezentacyi w Radzie miasta Krakowa aż do chwili zaprowadzenia nowej ordynacyi wyborczej dla rozszerzonej gminy miasta Krakowa, Rada miasta oświadcza, iż zgadza się, ażeby do ustawy inkorporacyjnej wprowadzone były przejściowe postanowienia, oparte na następujących zasadach:

*a)* Mieszkańcy gminy Krowodrzy otrzymają w granicach przepisów, obowiązującej obecnie ordynacyi wyborczej miasta Krakowa prawo wyboru dwóch członków Rady miejskiej.

*b)* Mieszkańcy gminy Krowodrzy, którzy po przyłączeniu nabędą w powyższy sposób czynne prawo wyborcze, wykonywać je będą wspólnie bez podziału na koła wyborcze.

Przyznane sobie w tym punkcie protokołu uprawnienie wykonywać będą wyborcy gminy Krowodrza w 2 okręgach terytoryalnych, a mianowicie:

1) Wyborcy zamieszkali na części obecnej gminy Krowodrza, przed linią akcyzową, graniczącej z dzielnicą Piasek i Kleparz, będą wraz z wyborcami zamieszkałymi w Krowodrzy murowanej, jako w okręgu z przeważającą liczbą właścicieli domów czynszowych, wybierali jednego członka Rady miejskiej.

2) Wyborcy natomiast zamieszkali w Krowodrzy poza linią akcyzową, jako w okręgu o przeważającej liczbie właścicieli gospodarstw rolnych, będą wybierali drugiego członka Rady miejskiej.

VII. Gmina miasta Krakowa przyrzeka ustanowić na terytoryum gminy Krowodrza odpowiedni organ urzędowy miejski (komisaryat).

VIII. Miasto Kraków przyjmuje na siebie obowiązek poczynienia odpowiednich zabiegów, ażeby przepisy obowiązujące dotychczas pod względem podatku domowo-czynszowego, w gminach przyłączyć się mających, wskutek wcielenia tych gmin do Krakowa, nie uległy zmianie. Na żądanie, ażeby pobór tak zwanego grosza czynszowego na terytoryum gminy Krowodrza przez lat 15 nie obowiązywał, gmina miasta Krakowa zgodzić się nie może.

XV. Gmina miasta Krakowa obowiązuje się spełnić następujące życzenia Rady gminnej w Krowodrzy, a mianowicie objęte uchwałą z dnia 27 czerwca 1906 w punktach następujących:

15) Gmina Krowodrza zastrzega pozostawienie jej mieszkańcom swobodnego i wolnego dostępu, jaki dotąd posiadają, do młynówki rzeki Rudawy, w celu pławienia koni, bydła i trzody na tak długi czas, jak długo gopodarstwa rolne istnieć będą, a na wypadek gdyby wszelkie prawa służebności do młynówki rzeki Rudawy przywiązane, zostały kiedykolwiek przez gminę miasta Krakowa wykupione i koryto młynówki rzeki Rudawy miało być zasklepione, to gmina Krowodrza zastrzega sobie, aby gmina miasta Krakowa bezwarunkowo na cel powyższy pozostawiła w odpowiedniem miejscu pewną przestrzeń koryta młynówki rzeki Rudawy niezasklepioną, z wolnym dostępem do tegoż, lub zbudowała dla pławienia koni, bydła i trzody chlewnej odpowiedni basen.

19) Gmina Krowodrza zastrzega sobie, aby do strzeżenia pól, ustanowiony był osobny, tylko dla pól Krowoderskich przeznaczony, strażnik polowy, płatny z Kasy miejskiej.

Gmina Krowodrza zastrzega sobie również, aby w czasie zbiorów drugi polowy był ustanowiony.

22) Istniejąca ochotnicza straż ogniowa z gminną sikawką zaprzęgową ma nadal pozostać w tym samym charakterze w dzielnicy Krowoderskiej.

23) Gmina Krowodrza zastrzega, aby Władze miejskie uwzględniając miejscowe potrzeby rolne, nie pociągały gospodarzy do odpowiedzialności, do kar i grzywien, jeżeli ci w mimowolny i niechcący sposób, a przy gospodarstwie nieunikniony, bądź to przy wywożeniu nawozów z obór, słomy i t. p., oraz przy zwózce zbóż, siana i innych ziemiopłodów z pól zanieczyszczą poniekąd ulicę.

28) Gmina Krowodrza zastrzega sobie, aby po obopólnem porozumieniu się, po ustaleniu warunków i po doprowadzeniu do skutku ustawowego przyłączenia gminy Krowodrza do gminy miasta Krakowa odpisy obopólnej ugody przyłączenia względnie odpisy wszystkich warunków zostały w takiej ilości i kosztem gminy miasta Krakowa sporządzone (odbitki), aby każdy rolny gospodarz i każdy właściciel domu po jednym egzemplarzu otrzymać mogli.

29) Gmina Krowodrza zastrzega sobie, aby po przyłączeniu całego obszaru krowoderskiego, cała wieś, jaki obszar dziś posiada, licząc od granic miasta Krakowa i granic sąsiednich gmin, zawsze miała nazwę przedmieście krowoderskie, czyli dzielnica miasta z nazwą Krowodrza, względnie dzielnica krowoderska po wieczne czasy.

XVII. Życzeniu, aby przez Krowodrzę przeprowadzony został tor kolei elektrycznej i to, o ile możliwe, jak najspieszniej gmina miasta Krakowa starać się będzie zadość uczynić w miarę możności.

XVIII. Ponieważ obecnie w Krakowie po dzielnicach miasta zakładane bywają strażnice policyjne, przeto gmina miasta Krakowa dążyć będzie do tego, aby i na terytoryum lub w pobliżu gminy Krowodrza taka strażnica zaraz po przyłączeniu tej gminy do Krakowa utworzoną została.

XIX. Jak długo stosunki terytoryum gminy Krowodrza zachowają cechę rolniczą, tak długo zakaz używania jednokonnych i jednodyszlowych zaprzęgów, oraz nakaz zsiadania z tego rodzaju wozów, w mieście Krakowie obowiązujący, nie będzie tamże wykonywany, z wyłączeniem gruntów pofortyfikacyjnych.

XX. Gmina miasta Krakowa przyrzeka przyjąć wymienionych w uchwale funkcyonaryuszy gminnych t. j. pisarza i sługę gminnego do służby miasta Krakowa z odpowiedniem przydzieleniem i z prawami przysługującemi funkcyonaryuszom miejskim odpowiedniej kategoryi i z policzeniem im lat służby, przebytych w służbie gminy Krowodrzy, przyznając im płacę jaką pobierają w tym charakterze przy Magistracie pozostający funkcyonaryusze t. j. pomocnicy kancelaryjni i woźni względnie pachołkowie.

### C. Punkta układów dodatkowe:

*a)* Co do postulatu, dotyczącego zrównania po przyłączeniu gminy Krowodrza płac nauczycieli tejże gminy z płacami w mieście Krakowie istniejącemi, reprezentanci gminy m. Krakowa oświadczają, że ta sprawa należy do kompetencyi Sejmu.

*b)* Pozwolenie na bicie nierogacizny przez gospodarzy rolnych będzie udzielone, przy zachowaniu jednak obowiązujących przepisów.

*c)* Gmina miasta Krakowa zgadza się, aby w Krowodrzy utrzymywany był stróż nocny.

Część Prądnika Białego.

## 7. Część Prądnika Białego
aż po potok Sudoł.

Uchwała Rady gminnej, zgadzająca się na przyłączenie części tejże gminy do miasta Krakowa z dnia 20 grudnia 1906. Ostateczne układy są objęte protokołem z dnia 21 grudnia 1906, a zatwierdzone uchwałą Rady gminnej z dnia 4 stycznia 1907.

I. Gmina miasta Krakowa zobowiązuje się tytułem odszkodowania za utracone dochody z odłączonej części Prądnika Białego płacić tejże gminie przez lat dziesięć, licząc od dnia inkorporacyi, ryczałtową kwotę dwieście pięćdziesiąt koron rocznie.

II. Gmina miasta Krakowa zobowiązuje się dołożyć starania, aby Zarząd kolei państwowej poprawił wadliwość podjazdu kolejowego, na drodzę prowadzącej od fortu Nr. 3, na końcu ulicy Długiej położonego, do Prądnika Białego.

III. Następujące życzenia gminy Prądnika Białego gmina miasta Krakowa obowiązuje się spełnić:

*a)* Koszta pomiaru i oznaczenia granic, oddzielających obie gminy, czy to za-pomocą wkopanych w ziemię kamieni, czy przez wpuszczanie słupów w ziemię i sprawienie tablic z odpowiednimi napisami, poniesie sama gmina miasta Krakowa.

*b)* Gmina wyraża życzenie, aby, gdy już pertraktacye ukończone, a warunki przyłączenia zatwierdzone i przyjęte zostaną, gmina miasta Krakowa dała warunki te w tylu egzemplarzach odbić lub wydrukować, aby właściciele przyłączonych gruntów po jednym egzemplarzu bezpłatnie otrzymać mogli.

IV. Gmina miasta Krakowa oświadcza, iż koncesye na budowę domów na gruntach, od gminy Prądnik Biały odłączyć się mających, udzielać będzie aż do chwili przyjęcia tego protokołu przez Radę gminną w Prądniku Białym sama gmina Prądnik Biały — od tej zaś chwili aż do faktycznego wcielenia części gminy Prądnik Biały do Krakowa gmina Prądnik Biały, po poprzedniem porozumieniu się z Prezydentem miasta Krakowa i po uzyskaniu od Niego pisemnego pozwolenia. W razie nieporozumienia w tym względzie między Prezydentem miasta Krakowa, a gminą Prądnik Biały rozstrzygnie je stanowczo Wydział krajowy.

V. Następujące życzenia, wyrażone w uchwale Rady gminnej w Prądniku Białym z dnia 20 grudnia 1906, obowiązuje się gmina miasta Krakowa spełnić w miarę możności:

2) Gmina Prądnik Biały wyraża życzenie, aby gmina miasta Krakowa zbudowała po jednej stronie głównego gościńca chodnik brukowany, począwszy od rogatki Wrocławskiej aż do mostu nad potokiem Sudołówką zwanym, oraz, aby wszelkie drogi położone w obrębie przyłączyć się mających gruntów gmina miasta Krakowa do wolnego użytkowania pozostawiła na zawsze i drogi te własnym kosztem w dobrym stanie utrzymywała.

3) Gmina wyraża życzenie, aby w niedalekiej przyszłości przeprowadzoną została budowa toru tramwajowego od rogatki Wrocławskiej do mostu na Sudołówce.

5) Pasanie bydła na polach gminy Prądnik Biały, przyłączonych do miasta Krakowa, ma być dozwolone i to na tak długo, dopóki grunta rzeczone nie zostaną zajęte pod budowę.

9) Gmina wyraża życzenie, aby Magistrat miasta Krakowa zaprowadził kilka latarń na słupach, w celu oświetlania głównej ulicy, przyłączonej do gminy miasta Krakowa i oświecał je własnym kosztem.

10) Gmina wyraża życzenie, aby Magistrat miasta Krakowa po przeprowadzeniu pomiarów i oznaczeniu granic udzielił gminie Prądnik Biały kopii planu przyszłych ulic t. j. kopii planu linii regulacyjnych dla ulic i placów, na których budynki w przyszłości stawiane będą.

## 8. Część Prądnika Czerwonego

Część Prądnika Czerwonego.

po rzekę Białuchę, a z przysiołka Olszy po wał fortyfikacyjny.

Uchwała Rady gminnej zgadzająca się na odłączenie części z tejże gminy z 2 lipca 1906, 1 sierpnia 1906, 19 grudnia 1906 i z 2 stycznia 1907.

Ostateczne układy obejmują protokoły z dnia 21 grudnia 1906 i z dnia 22 stycznia 1907 — zatwierdzone uchwałą Rady gminnej z dnia 22 stycznia 1907.

### A. Punkta protokołu układów zupełnie równe punktom, objętym protokołem gminy Półwsie Zwierzynieckie lub innej gminy sąsiedniej.

I. Przyznanie dla części Prądnika Czerwonego z Olszą osobnego reprezentanta w Radzie miejskiej w Krakowie (8).

II. 3) Żądanie, aby wymiar podatku domowo-czynszowego wskutek przyłączenia nie uległ zmianie (Czarna Wieś 4).

7) Przyznanie prawa przynależności i uczestnictwa w Krakowie przynależnym i uczestnikom gminy Prądnik Czerwony (7).

8) Ulgi wodociągowe (Zwierzyniec 17).

9) Chów nierogacizny, koni i bydła (12).

10) Podjęcie starań własnym kosztem przez miasto Kraków o przyłączenie części gminy Prądnik Czerwony (15).

11) Wolność utrzymywania gnojowisk (13).

14) Starania o uwolnienie bydła na chów wprowadzanego od kaucyi, plonów z pól zwożonych od akcyzy, a bydła na pastwisko pędzonego tudzież zaprzęgów wyjeżdżających na pola dla celów gospodarstwa od kopytkowego (Zwierzyniec 7).

### B. Punkta odrębne:

II. 1) Gmina miasta Krakowa przyrzeka dołożyć wszelkich starań, aby tramwaj krakowski możliwie jak najbliżej do gminy Prądnik Czerwony doprowadzony został.

2) Co do wyrażonych żądań i życzeń pod względem zaprowadzenia gazowego oświetlenia ulic, zaprowadzenia kanalizacyi, urządzenia bruków i chodników betonowych gmina miasta Krakowa obowiązuje się w miarę możności i środków — z uwzględnieniem przedewszystkiem najpilniejszych potrzeb, zaraz po przyłączeniu części gminy Prądnik Czerwony przystąpić do spełnienia postulatów powyżej wyrażonych.

W szczególności obowiązuje się gmina miasta Krakowa uporządkować dla celów asanacyi Morgensternówkę, oraz założyć chodnik aż do rzeki Białuchy najdalej w ciągu lat 5 od inkorporacyi części Prądnika Czerwonego, zaś urządzić się mające oświetlenie drogi od rogatki Warszawskiej do mostu na Białusze obowiązuje się gmina miasta Krakowa na siebie przejąć.

W sprawie czyszczenia ulic i placów w gminach inkorporowanych tudzież wywożenia z nich śniegu i błota, wydane zostaną osobne przepisy przejściowe, uwzględniające we wszelkiej mierze lokalne stosunki tych gmin.

4) Życzenie, aby przez bankiet drogi od Morgensternówki zrobić schodki komunikacyjne do mostu kolejowego gmina miasta Krakowa obowiązuje się załatwić przychylnie.

5) Życzenie, aby na przyłączonej do Krakowa części gminy Prądnik Czerwony zaprowadzić wodociągi oraz pozostawić budynki gospodarcze, jak komórki i t. p. gmina miasta Krakowa przyrzeka załatwić przychylnie z tym dodatkiem, że dla dogodności publiczności urządzone zostaną publiczne studnie wodociągowe.

6) Gmina miasta Krakowa zgadza się, aby cały majątek gminy Prądnika Czerwonego, tak ruchomy jak i nieruchomy, pozostał wyłączną własnością gminy Prądnika Czerwonego bez oddzielenia jakiejkolwiek części na rzecz Prądnika Czerwonego i Olszy, odpadającej do miasta Krakowa.

12) Gmina miasta Krakowa zgadza się przejąć na siebie obowiązek konserwowania dróg gminnych i polnych — wogóle dróg publicznych (wraz z mostami) już istniejących lub powstać mogących — o ile te znajdują się na przyłączonej do Krakowa części Prądnika Czerwonego z Olszą.

13) Gmina miasta Krakowa przyrzeka dołożyć wszelkich starań, aby życzenia poniżej podane spełnione zostały — a mianowicie:

*a*) Gmina miasta Krakowa ma się wystarać, by prochownie znajdujące się w tutejszej gminie przy gościńcu Warszawskim i Mistrzejowskim przestały być składami prochu, amunicyi i innych materyałów wybuchowych, lecz przemienione zostały na inne składy, ponieważ zachodzi niebezpieczeństwo wybuchu, a prócz tego prochownie te ścieśniają gminę rejonem ogniowym, zaś na wypadek przyłączenia części gminy po Białuchę pozostała część gminy mogłaby rozszerzać się jedynie w kierunku tych prochowni.

*b*) Gmina miasta Krakowa ma się wystarać, by rejon forteczny krępujący gminę ze strony północnej i wschodniej został w całości zniesiony, a co najmniej jak najdalej posunięty; również t. zw. „Pionier-Übungs-Platz“ ma być skasowany.

III. Gmina miasta Krakowa zobowiązuje się wypłacać gminie Prądnik Czerwony przez lat trzy, licząc od faktycznej inkorporacyi, po dwa tysiące koron rocznie za prawo uczęszczania dzieci z odłączonej części Prądnika Czerwonego do szkoły ludowej w samodzielnej części gminy Prądnika Czerwonego.

IV. Żądanie, co do wywłaszczenia dróg i chodników prywatnych w odłączonej części Prądnika Czerwonego, będzie życzliwie zbadane przez Zarząd miasta Krakowa.

V. Żądanie, aby opłata myta na rogatce Warszawskiej i Rakowickiej została zniżona do połowy bez względu na jakość pojazdu i zawartości — uznaje się ze względów technicznych za niemożliwe do spełnienia.

VI. Żądanie, aby wszystkie psy wolne były od wszelkich opłat, uznaje się za niemożliwe do uwzględnienia, jedynie od psów łańcuchowych opłata nie będzie pobieraną.

VII. W sprawie żądania, objętego punktem XIX uchwały Rady gminnej w Prądniku Czerwonym, gmina miasta Krakowa zobowiązuje się przejąć na siebie połowę kosztów budowy nowego mostu, stawianego na rzece Białusze, tudzież na przyszłość połowę kosztów utrzymania tegoż mostu.

VIII. Żądaniu, objętemu punktem XXII uchwały, aby straż pożarna krakowska udzielała pomocy bezpłatnej nieprzyłączonej części Prądnika Czerwonego, gmina miasta Krakowa będzie się starała zadosyć uczynić w praktykowanej zwyczajnie wobec sąsiadów mierze.

IX. Konsensa gospodnio-szynkarskie, udzielone w przyłączonej części gminy Prądnik Czerwony, gmina miasta Krakowa traktować będzie według przepisów ustawy przemysłowej i ustaw w Krakowie obowiązujących.

X. Życzeniu, aby jazda po żużle z warsztatów kolejowych na plac drzewny wolną była od opłaty mytniczej, gmina miasta Krakowa zadość uczynić nie może, przyrzeka jednak uwzględniać życzliwie poszczególne żądania, a zwłaszcza w sprawach publicznych.

### C. Punkta dodatkowe.

Gmina miasta Krakowa przyrzeka zezwolić w miarę możności na to, aby dzieci z pozostałej części Prądnika Czerwonego mogły korzystać z nauki w szkole wydziałowej męskiej, gdyby taka szkoła na przyłączonem terytoryum Prądnika Czerwonego lub w pobliżu urządzoną została.

## 9. Grzegórzki-Piaski.

Grzegórzki-Piaski.

Uchwała Rady gminnej, zgadzająca się na przyłączenie tej gminy do miasta Krakowa, z 4 sierpnia 1906 oraz z 7 i 14 stycznia 1907.

Ostateczne układy obejmują protokoły z dnia 22 grudnia 1906 i 22 stycznia 1907, zatwierdzone uchwałą Rady gminnej w Grzegórzkach-Piaskach z 22 stycznia 1907.

### A. Punkta protokołów układów zupełnie równe punktom, objętym protokołem gminy Półwsie lub innej gminy sąsiedniej.

I. Przejęcie majątku i dobra gminnego, praw i zobowiązań (1).

II. Użycie kapitałów gminnych (2).

III. Uznanie obowiązku do starania się o potrzeby publiczne przyłączonej gminy Grzegórzki-Piaski (11).

IV. Chów nierogacizny, koni i bydła (12).

V. Przyznanie okresu przejściowego dla zmiany pokrycia dachów na ogniotrwałe oraz dla przerobienia dołów kloacznych. Pozwolenie na utrzymywanie gnojowisk (13).

VI. Podjęcie przez gminę miasta Krakowa własnym kosztem starań o przyłączenie gminy Grzegórzki-Piaski (15).

IX. Przyznanie prawa przynależności i uczestnictwa w mieście Krakowie przynależnym i uczestnikom gminy Grzegórzki-Piaski (7).

X. Przyznanie gminie Grzegórzki jednego reprezentanta do Rady m. Krakowa (8).

XII. Dołożenie starania o uwolnienie od kaucyi bydła wprowadzonego dla chowu, a następnie o uwolnienie od opłat akcyzowych plonów zwożonych z pól.

Uwolnienie od kopytkowego bydła pędzonego na pastwisko i zaprzęgów wyjeżdżających na pola dla celów gospodarstwa. (Zwierzyniec 7).

XIII. Obowiązek dołożenia starania, aby wymiar podatku domowo-czynszowego w gminach sąsiednich wskutek przyłączenia ich do Krakowa nie uległ zmianie. (Czarna Wieś 4).

### B. Punkta odrębne.

VII. Wszystkich wymienionych poniżej funkcyonaryuszy gminy Grzegórzki-Piaski obowiązuje się miasto Kraków przyjąć do służby miejskiej z odpowiedniem przydzieleniem i z przyznaniem im poborów co najmniej w tej wysokości, jakie

mieli w dniu 1 stycznia 1907. Do funkcyonaryuszy tych należeć mają: Naczelnik gminy, zastępca naczelnika, pisarz gminny, pachołek gminny i stróż nocny.

VIII. Co do wyrażonych w uchwale Rady gminnej żądań i życzeń pod względem: zaprowadzenia oświetlenia gazowego ulic, budowy publicznych studzien wodociągowych, zaprowadzenia kanalizacyi, urządzenia bruków, chodników i ścieków oraz regulacyi ulic miasto Kraków zobowiązuje się w miarę możności i środków — z uwzględnieniem rzeczywistej potrzeby zaraz po przyłączeniu gminy Grzegórzki-Piaski przystąpić do stopniowego spełnienia postulatów, pod tym względem w uchwale wyrażonych.

W załatwieniu żądania, aby dla wykonania inwestycyi, powyżej podanych, termina zostały wyznaczone, gmina miasta Krakowa ze względu na to, że wyznaczenie dokładnych terminów, bez badań szczegółowych i obliczenia kosztów jest niemożliwe — celem zabezpieczenia zobowiązań w tym względzie na siebie przyjętych, przyrzeka na cele inwestycyi, punktem VIII. niniejszego protokołu objętych, wyznaczyć dla gminy Grzegórzki-Piaski w ciągu 5 lat, od inkorporacyi liczyć się mających, kwotę 100.000 Koron — po 20.000 Koron rocznie, z tem zastrzeżeniem, że jako najpilniejsze inwestycye, według życzenia delegatów gminy Grzegórzki-Piaski mają być uważane: Uporządkowanie ulicy Woźniakowskiego, dalej ulicy obok fabryki Muranyego, następnie ulicy Szkolnej, tudzież połączenie nową ulicą rogatki mogilskiej z rogatką grzegórzecką.

W dalszym ciągu do najpilniejszych inwestycyi mają być zaliczone: Uregulowanie ulicy Woźniakowskiego aż do prochowni wojskowej; poprowadzenie korytem starej Wisły ulicy już istniejącej w rozmiarach umówionych dla innych ulic — wkońcu przeprowadzenie i uregulowanie już istniejącej ulicy od rzeźni miejskiej w Krakowie aż do budynku oprawcy, oraz oświetlenie latarniami gazowemi drogi prowadzącej od rogatki mogilskiej przez Piaski aż do Dąbia.

XI. Gmina miasta Krakowa, przyrzeka uwolnić właścicieli wszystkich, obecnie istniejących domów, w gminie Grzegórzki-Piaski od obowiązku połączenia tych domów z wodociągiem miejskim na okres lat dziesięciu, od dnia inkorporacyi liczyć się mający i nie żądać od nich w tym okresie opłat wodociągowych od domów z wodociągiem niepołączonych. Właściciele domów, istniejących w czasie wcielenia gminy Grzegórzki-Piaski do miasta Krakowa, o ile te zostaną w okresie przejściowym połączone z wodociągiem miejskim, jakoteż właściciele wszystkich w tymże okresie powstałych domów nowych mają uiszczać opłaty wodociągowe według ustawy obowiązującej w mieście Krakowie.

XIII. Do żądania, aby cały obszar gminy Grzegórzki-Piaski wolny był przez lat 25 od miejskiego podatku od czynszów — gmina miasta Krakowa przychylić się nie może.

XIV. W sprawie życzenia, aby na terytoryum gminy Grzegórzki zaprowadzoną była sieć tramwaju elektrycznego, łącząca gminę z centrum miasta, oraz biegnąca do rogatki i przystanku kolei żelaznej linii Kraków-Kocmyrzów, gmina miasta Krakowa przyrzeka dołożyć wszelkich starań, aby życzeniu temu stało się zadość.

XV. Gmina miasta Krakowa, przyrzeka dołożyć wszelkiego starania, aby w jak najkrótszym czasie nastąpiło obwałowanie lewego brzegu Wisły.

XVI. W sprawie życzenia, aby wszelkie budowle na terytoryum gminy nie mogły być bez zgody odnośnych właścicieli zmieniane, przebudowane lub burzone, bez względu na jakość materyału z jakiego są budowane lub kryte — z wyjątkiem

tych budowli, których usunięcie lub przebudowanie nastąpić będzie musiało ze względu na regulacyę ulic — gmina miasta Krakowa obowiązuje się wydać przejściowe przepisy, przystosowane do warunków lokalnych tej gminy.

XVII. Gmina miasta Krakowa przyrzeka, że prawo mieszkańców gminy Grzegórzki-Piaski do paszenia bydła na pastwisku gminnem pozostaje nienaruszonem. Gdyby zaś potrzeba wymagała użycia części tych gruntów na cele publiczne, gmina miasta Krakowa zobowiązuje się albo dostarczyć dla mieszkańców gminy Grzegórzek-Piasków innych na ten cel odpowiednich gruntów albo wypłacić uprawnionym odpowiednie odszkodowanie. Poza tem wszelkie prawa i obowiązki gmi y Grzegórzki-Piaski wobec pastwiska gminnego przechodzą na gminę miasta Krakowa.

XVIII. Do życzenia, aby pozostawiona była wolność używania pastwisk, będących własnością samych mieszkańców gminy tymże mieszkańcom, a podatek opłacany z tego gruntu, mógł być tylko podatkiem gruntowym, wymierzanym z tej klasy, do której pastwiska należą — gmina miasta Krakowa, o ile to od niej zależy, obowiązuje się przychylić.

XIX. Co do żądania, aby właściciele realności pod rzeźnią w Grzegórzkach uwolnieni byli od opłat za przechód przez parcelę l. 441/3, uiszczanych dotychczas na rzecz gminy miasta Krakowa, tudzież, aby wyextabulowane zostały ciężary zaintabulowane na rzecz gminy miasta Krakowa na tych realnościach z tytułu używania tego przechodu, a wszelkie zaległości z tytułu niezapłaconego za ten przechód czynszu odpisane — wreszcie, aby dane skrawki gruntu, dotychczas własność gminy miasta Krakowa stanowiące — o ile nie zostaną użyte na rozszerzenie drogi, przypadły pod tytułem darmym interesowanym właścicielom przyległych realności — gmina miasta Krakowa oświadcza, iż przyrzeka zająć się uregulowaniem tych stosunków i uwzględnić słuszne w tym względzie żądania, natomiast nie przychyla się do żądania, aby zwolnić od zaległości z tytułu niezapłaconego czynszu za wymieniony w tym punkcie przechód, oraz, że nie może odstąpić darmo skrawków gruntu, o których na końcu tego ustępu mowa.

XX. Życzenie, aby utworzyć w Magistracie dla gmin, przyłączyć się mających, osobny departament, zostało przez delegatów gminy Grzegórzki-Piaski cofnięte.

XXI. Wobec zakładania strażnic policyjnych po dzielnicach miasta gmina miasta Krakowa starać się będzie, aby i w Grzegórzkach taka strażnica utworzoną została.

XXII. Gmina miasta Krakowa przyrzeka dołożyć starania, aby fort Nr. 17 i prochownie z obszaru gminy Grzegórzki-Piaski zostały usunięte i rewersy demolacyjne zniesione.

### C. Punkta dodatkowe.

*a)* Życzenie, aby gmina Grzegórzki-Piaski samodzielnie, bez poprzedniego zezwolenia ze strony Wysokiego Prezydyum Magistratu miasta Krakowa, podpisać mogła do ostatniego terminu t. j do końca marca 1907, kontrakt sprzedaży $3^1/_2$ morgów pastwiska gminnego pod fabrykę gwoździ dla braci Bauminger, na co tytułem zadatku otrzymała kwotę 8.000 Koron — gmina miasta Krakowa przyjmuje, z tem zastrzeżeniem, aby reszta ceny kupna za grunt, sprzedany Baumingerom, która zostanie nieużyta, przeznaczona została przedewszystkiem na cele szkoły miejscowej, a gdyby w ciągu 1-go roku po inkorporacyi gminy Grzegórzek-Piasków do Krakowa nie okazała

się potrzeba rozszerzenia względnie urządzenia szkoły miejscowej, ma fundusz ten być użyty na inne inwestycye obok sumy 100.000 Koron, przyznanej na inwestycye w protokole z 22 grudnia 1906 roku.

*b)* W sprawie warunku z punktu X. uchwały gmina miasta Krakowa oświadcza, że mieszkańcy gminy Grzegórzek-Piasków korzystać będą ze studzien publicznych wodociągowych na równi z mieszkańcami Krakowa.

## 10. Dąbie.

Dąbie.

Uchwała, zgadzająca się na przyłączenie tej gminy do miasta Krakowa, z dnia 25 lutego 1905 i z dnia 12 stycznia 1907.

Ostateczne układy objęte są protokołami z dnia 22 grudnia 1906 i z dnia 23 stycznia 1907, a zatwierdzone zostały uchwałą Rady gminnej w Dąbiu z dnia 23 stycznia 1907.

### A. Punkta protokołu układów zupełnie równe punktom protokołu gminy Półwsie Zwierzynieckie względnie innej gminy sąsiedniej.

Wstęp.

I. Przejęcie majątku i dobra gminnego, praw i zobowiązań (1).

II. Użycie kapitałów gminnych (2).

III. Użytkowanie z pastwiska gminnego (Zwierzyniec 4).

V. Przyznanie prawa przynależności i uczestnictwa w Krakowie przynależnym i uczestnikom gminy Dąbie z Beszczem i Głębinowem (7).

VI. Przyznanie dla gminy Dąbie jednego reprezentanta w Radzie miasta Krakowa (8).

VII. Poczynienie zabiegów, aby wymiar podatku domowo-czynszowego wskutek przyłączenia gminy Dąbie do Krakowa nie uległ zmianie (Czarna Wieś 4).

VIII. Uznanie obowiązku do starania się o potrzeby publiczne przyłączonej gminy Dąbie (11).

IX. Chów nierogacizny, bydła i koni (12).

X. Przyznanie okresu przejściowego dla zmiany pokrycia dachów na ogniotrwałe i do przerobienia dołów kloacznych. Pozwolenie na utrzymywanie gnojowisk (13).

XI. Podjęcie ze strony miasta Krakowa swoim kosztem starań o przyłączenie gminy Dąbie (15).

XII. Dołożenie starań, aby bydło na chów przeznaczone wolne było od kaucyi oraz aby plony z pól zwożone wolne były od akcyzy, tudzież aby bydło pędzone na pastwisko i zaprzęgi wyjeżdżające dla celów gospodarczych na pola wolne były od opłaty kopytkowego (Zwierzyniec 7).

### B. Punkta odrębne.

IV. Gmina miasta Krakowa zgadza się dozwolić właścicielom gospodarstw rolnych w Dąbiu z Beszczem i Głębinowem, już obecnie pobudowanym na pastwisku gminnem, aby mogli dokupić dla arrondacyi gospodarstw ilość gruntu, znajdującą się między ich obejściami, a wytyczyć się mającą linią regulacyjną — zaś co do realności położonych obok drogi głównej między ich obejściami a tą drogą, — a to po cenie 1 korona 50 hal. za sążeń gruntu.

Co do nabycia samoistnych parcel budowlanych z pastwiska gminnego, gmina miasta Krakowa oświadcza, iż kwestya ta ze sprawą inkorporacyi gminy Dąbia z Beszczem i Głębinowem do miasta Krakowa połączoną być nie może.

XIII. W sprawie życzenia, aby w Dąbiu nie urządzono domu rozpusty, gmina miasta Krakowa przyrzeka się odnieść do c. k. Dyrekcyi Policyi.

XIV. Życzenia, następującymi punktami objęte, gmina miasta Krakowa obowiązuje się spełnić:

1. Psy łańcuchowe będą wolne od opłaty.

2. Magistrat stoł. król. miasta Krakowa będzie się starał po przyłączeniu gminy Dąbie o zniesienie rewersów demolacyjnych.

3. Wierzytelny odpis tej uchwały (ugody), zaopatrzony podpisami JWP. Prezydenta i ustawą wymaganej ilości członków Rady miejskiej, będzie doręczony gminie Dąbie, a to jako gwarancya dotrzymania warunków w tej umowie zawartych.

XV. Warunek, aby po przyłączeniu gminy Dąbie tamtejsza szkoła 2 klasowa z dopełniającym kursem sadowniczo-ogrodniczym została przekształconą na 4 klasową, na razie przynajmniej mieszaną — gmina miasta Krakowa przyjmuje.

### C. Punkta dodatkowe.

1. Życzenia, aby cegielnie wolne były od myt, jako znajdujące się w obrębie gminy Dąbie, a temsamem w obrębie przyszłego Wielkiego Krakowa, gmina miasta Krakowa uwzględnić nie może i żąda odstąpienia od niego, gdyż żadnej z gmin, inkorporować się mających, nie przyznano podobnej koncesyi.

2. Życzenie, poniżej wyrażone, gmina miasta Krakowa przyrzeka spełnić: „Ze względu, że przez utworzenie Wielkiego Krakowa otworzy się bardzo wiele różnych posad przy Magistracie, przeto Rada gminna uprasza JW Pana Prezydenta miasta Krakowa, aby raczył na razie prenotować, a po przyłączeniu gminy Dąbie z Beszczem i Głębinowem uwzględnić życzenia niżej przytoczonych członków Rady gminnej i nadał im przed innymi obcymi odpowiednie posady przy Magistracie Wielkiego Krakowa. Do członków Rady gminnej, ubiegających się o posadę, należą: Antoni Ostrożny, wójt; Jakób Michno, zastępca wójta; Jędrzej Oleksy, asesor; Tomasz Antos, pisarz gminny; Wojciech Antos, Paweł Mastek i Ignacy Golonek, radni.

3. Co do życzenia, aby JW. Pan Prezydent raczył wysłać na miejsce do Dąbia geometrę miejskiego, a to na koszt miasta Krakowa, dla uregulowania spraw w punkcie IV. powyżej podanych, gmina miasta Krakowa oświadcza, iż zaraz po przyłączeniu gminy Dąbie na koszt miasta Krakowa geometra wydelegowany zostanie.

## 11. Dębniki.



Uchwała Rady gminnej, zgadzająca się na przyłączenie tej gminy do miasta Krakowa, z dnia 17 marca 1904. Ostateczne układy obejmuje protokół z dnia 19 grudnia 1906, zatwierdzony uchwałą Rady gminnej w Dębnikach z dnia 29 grudnia 1906 roku.

### A. Punkta protokołu układów zupełnie równe punktom protokołu gminy Półwsie Zwierzynieckie względnie innej gminy sąsiedniej.

Wstęp.

I. Przejęcie majątku i dobra gminnego, praw i zobowiązań (1).

II. Użycie kapitałów gminnych (2).

V. Inwestycye drogowe, oświetlenie, studnie wodociągowe, kanalizacya, regulacya ulic. (5).

VI. Przyznanie prawa przynależności i uczestnictwa w Krakowie przynależnym i uczestnikom gminy Dąbie (7).

VII. Przyznanie dla gminy Dębniki jednego reprezentanta do Rady miejskiej w Krakowie (8).

VIII. Poczynienie zabiegów, aby przez przyłączenie Dębnik do Krakowa wymiar podatku domowo-czynszowego nie uległ zmianie (Czarna Wieś 4).

IX. Uznanie obowiązku do starania się o potrzeby publiczne przyłączonej gminy Dębniki (11).

X. Podjęcie przez gminę miasta Krakowa swoim kosztem starań o przyłączenie gminy Dębniki.

### B. Punkta odrębne.

III. Gmina miasta Krakowa przyrzeka przyjąć wymienionych w uchwale funkcyonaryuszy gminnych t. j. naczelnika gminy, sekretarza gminnego i dwóch pachołków gminy Dębniki do służby miasta Krakowa z odpowiedniem przydzieleniem i z prawami, przysługującemi funkcyonaryuszom miejskim odpowiedniej kategoryi oraz z policzeniem im lat służby, przebytych w służbie gminy Dębniki, przyznając im pobory co najmniej w tej wysokości, jakie mieć będą w swej gminie w dniu 1 stycznia 1907 na zasadzie już uchwalonego budżetu na rok 1907.

IV. Gmina miasta Krakowa dokładać będzie starań, aby przy budowie nowych mostów na Wiśle uwzględniono ile możności postulaty gminy Dębniki; do tego zaś czasu, a najpóźniej do końca roku 1908, urządzony zostanie na Wiśle przewóz łodzią, jednak dla względów porządkowych za opłatą, której wysokość niema przenosić 2 hal. od osoby. — Gmina miasta Krakowa zastrzega sobie wybór odpowiedniego miejsca.

### C. Punkta dodatkowe.

*a)* Swiadczenia gminy Dębniki na rzecz konkurencyi kościelnej do Podgórza, o ile nie dotyczą majątku gminnego, obowiązywać mają tylko do końca roku 1907. — Miasto Kraków wyraźnie zastrzega sobie, że ciążącego na parafianach obowiązku uiszczania konkurencyi na budowę kościoła parafialnego w Podgórzu na siebie nie przyjmuje, lecz konkurencyę tę sami parafianie bez regresu do gminy miasta Krakowa ponieść mają.

*b)* Gmina miasta Krakowa przyrzeka dołożyć starania, aby przy roztrząsaniu sprawy kollektorów, uwzględniono także potrzebę budowy kollektora po prawym brzegu Wisły wzdłuż granic gminy Dębniki.

## 12. Zakrzówek z Kapelanką.

**Zakrzówek z Kapelanką.**

Uchwała Rady gminnej, zgadzająca się na przyłączenie tej gminy do miasta Krakowa, z 20 kwietnia 1904 i z 11 stycznia 1907.

Ostateczne układy obejmują protokoły z dnia 21 grudnia 1906 r. i z dnia 21 stycznia 1907 roku, zatwierdzone uchwałą Rady gminnej w Zakrzówku z dnia 21 stycznia 1907.

### A. Punkta protokołu układów zupełnie równe punktom protokołu Półwsia względnie innej gminy sąsiedniej.

Wstęp.

I. Przejęcie majątku i dobra gminnego, praw i zobowiązań (1).

II. Użycie kapitałów gminnych (2).

V. Inwestycye oświetlenia, drogowe, kanalizacya, publiczne studnie wodociągowe, regulacya ulic (5).

VII. Przyznanie prawa przynależności i uczestnictwa w Krakowie przynależnym i uczestnikom gminy Zakrzówek z Kapelanką (7).

VIII. Przyznanie dla gminy Zakrzówek z Kapelanką jednego reprezentanta do Rady miejskiej (8).

IX. Chów nierogacizny, koni i bydła (12).

X. Podjęcie przez m. Kraków swoim kosztem starań o przyłączenie gminy Zakrzówek z Kapelanką. (15).

**B. Punkta odrębne.**

III. Gmina m. Krakowa zobowiązuje się nienaruszać prawa mieszkańców Zakrzówka i Kapelanki do użytkowania z pastwiska gminnego przez lat dwadzieścia.

IV. Gmina m. Krakowa obowiązuje się spełnić następujące życzenia:

1) Gmina m. Krakowa poczyni starania, ażeby dla udogodnienia komunikacyi między Zakrzówkiem a Krakowem przy sposobności budowy kanału spławnego wykonano w czasie do 5 lat most na Wiśle w okolicy w przedłużeniu ulicy Dietlowskiej.

2) Gmina miasta Krakowa postara się o przydzielenie przyłączonej gminy Zakrzówka z Kapelanką do najbliższego okręgu sądowego — ewentualnie i do najbliższej parafii.

3) Gmina miasta Krakowa starać się ma o bezpieczeństwo publiczne w przyłączonej gminie Zakrzówek z Kapelanką.

4) Gmina m. Krakowa obowiązana będzie wręczyć każdemu z członków Rady przyłączonej gminy Zakrzówek z Kapelanką wierzytelny odpis zawrzeć się mającej umowy.

VI. Gmina m. Krakowa przyrzeka uwolnić właścicieli wszystkich, obecnie istniejących, domów w gminie Zakrzówku z Kapelanką od obowiązku połączenia tych domów z wodociągiem miejskim na okres lat 10, od dnia inkorporacyi liczyć się mający, i nie żądać od nich w tym okresie cpłat wodociągowych od domów z wodociągiem niepołączonych. Właściciele domów, istniejących w czasie wcielenia gminy Zakrzówka z Kapelanką do miasta Krakowa, o ile te zostaną w okresie przejściowym połączone z wodociągiem miejskim, jakoteż właściciele wszystkich w tymże okresie powstałych domów nowych mają uiszczać opłaty wodociągowe według ustawy obowiązującej w mieście Krakowie -- o ile w dotyczących ulicach rury wodociągowe będą założone.

XI. Reprezentanci miasta Krakowa przyrzekają, iż mieszkańcy Zakrzówka z Kapelanką z tytułu gwarancyi za zobowiązania powiatowej Kasy oszczędności wielickiej po przyłączeniu nie będą pociągani do żadnych specyalnych podatków względnie dodatków.

XII. Gmina m. Krakowa przyrzeka przyjąć wymienionych w uchwale gminnej funkcyonaryuszy, a to jednego policyanta i jednego stróża nocnego do służby miasta Krakowa z odpowiedniem przydzieleniem i z prawami przysługującemi funkcyonaryuszom miejskim odpowiedniej kategoryi, przyznając im pobory w tej wysokości, jakie mieli w swej gminie w dniu 1 stycznia 1906 roku.

**C. Punkta dodatkowe.**

1) Gmina m. Krakowa obowiązuje się wybudować w swoim zarządzie szkołę w gminie Zakrzówek z Kapelanką w ciągu 1907 r. i wykończyć ją w roku 1908, —

zastrzegając sobie, że gmina Zakrzówek z Kapelanką zobowiąże się na wypadek niedojścia do skutku inkorporacyi zwrócić gminie miasta Krakowa ewentualną całą nadwyżkę kosztów budowy. Dla celu powyższego przejmuje gmina m. Krakowa wymienione w uchwale Rady gminnej z 11 stycznia 1907 fundusze, na budowę szkoły przeznaczone, a mianowicie fundusz zakładowy w kwocie 1.600 koron z pn., książeczkę powiatowej Kasy Oszczędności w Wieliczce na 20.000 koron z pn., resztę funduszu pożyczkowego znajdującego się w Kasie gminnej, pozostałego po zakupnie gruntu pod szkołę w wysokości około 2.000 koron z pn., oraz kwotę uzyskać się mającą ze sprzedaży skrawków gruntu gminnego dla jego regulacyi.

Szkoła ma być wybudowaną na gruncie, już przez gminę Zakrzówek z Kapelanką zakupionym.

Miasto Kraków zastrzega sobie prawo czynienia za wiedzą reprezentacyi gminy Zakrzówka z Kapelanką zmian w planach na budowę szkoły.

2) W sprawie wdrożenia starań, aby gminę Zakrzówek z Kapelanką uwolnić od płacenia datku konkurencyjnego na budowę kościoła parafialnego w Podgórzu — reprezentanci miasta Krakowa oświadczają, iż do życzenia tego przychylić się nie mogą, bo sprawa ta leży poza ich kompetencyą.

Ludwinów.

## 13. Ludwinów.

Uchwały Rady gminnej, zgadzające się na przyłączenie tej gminy do Krakowa, z 15 czerwca 1904, 13 czerwca 1906 i 14 stycznia 1907.

Ostateczne układy obejmują protokoły z 22 grudnia 1906 i z 14 stycznia 1907 z dodatkiem uchwały Komisyi dla rozszerzenia granic miasta Krakowa z dnia 21 stycznia 1907. Protokoły powyższe zostały zatwierdzone uchwałą Rady gminnej w Ludwinowie z 14 stycznia 1907.

### A. Punkta protokołu zupełnie równe punktom protokołu Półwsia Zwierzynieckiego lub innej gminy sąsiedniej.

Wstęp.

II. Użycie kapitałów gminnych (2).

IV. Przyznanie prawa przynależności i uczestnictwa w Krakowie przynależnym i uczestnikom gminy Ludwinów (7).

V. Uznanie obowiązku do starania się o publiczne potrzeby przyłączonej gminy Ludwinów (11).

VI. Podjęcie przez m. Kraków swoim kosztem starań o przyłączenie gminy Ludwinów (15).

VII. Podjęcie starań, aby przez przyłączenie do Krakowa wymiar podatku domowo-czynszowego w Ludwinowie nie uległ zmianie (Czarna Wieś 4).

VIII. Ulgi wodociągowe (Zwierzyniec 17).

XI. Przyznanie dla gminy Ludwinów jednego reprezentanta do Rady miejskiej w Krakowie (8).

XII. Uwolnienie po przyłączeniu od gwarancyi za zobowiązania powiatowej Kasy Oszczędności w Wieliczce (Zakrzówek 11).

### B. Punkta odrębne.

I. Gmina m. Krakowa zgadza się na przyłączenie do majątku gminy m. Krakowa wszelkiego majątku i dobra gminnego gminy Ludwinowa. Gmina m. Krakowa przejmuje wszelkie prawa gminy Ludwinowa i wstępuje bezwarunkowo w te zobo-

wiązania, które do chwili przyjęcia niniejszego protokołu przez Radę gminną w Ludwinowie gmina ta na podstawie ważnie powziętych uchwał zaciągnęła. Za zobowiązania, wynikłe z umów zawartych przez gminę Ludwinów na podstawie uchwał, powziętych w międzyczasie, od przyjęcia niniejszego protokołu, aż do rzeczywistego wcielenia gminy Ludwinów do m. Krakowa, ta ostatnia gmina o tyle tylko będzie zobowiązaną, o ile te umowy przyjdą do skutku na podstawie pisemnego zezwolenia Prezydenta m. Krakowa.

W dniach 14 po zatwierdzeniu niniejszego protokołu przez Radę miasta Krakowa gmina Ludwinów złoży Gminie krakowskiej pisemną deklaracyę, na podstawie której w stanie czynnym nieruchomości, własnością gminy Ludwinowa będących, zanotowanem zostanie ograniczenie, że od chwili nabycia mocy obowiązującej przez ustawę inkorporacyjną pozbycie i obciążenie tych nieruchomości lub ich części tylko za zezwoleniem gminy m. Krakowa nastąpić może.

III. Gmina m. Krakowa obowiązuje się dla dogodności mieszkańców Ludwinowa najdalej do końca roku 1908 urządzić przewóz przez Wisłę osób łodzią w położeniu ze strony Ludwinowa od prawego brzegu Wilgi do granicy Podgórskiej, zastrzegając sobie dla utrzymania porządku prawo poboru maksymalnej opłaty po 2 hal. od osoby.

IX. Co do wymienionych w uchwale Rady gminnej żądań i życzeń pod względem zaprowadzenia oświetlenia gazowego ulic, budowy publicznych studzien wodociągowych, zaprowadzenia kanalizacyi, urządzenia bruków, chodników i ścieków, oraz regulacyi ulic, miasto Kraków zobowiązuje się zaraz po przyłączeniu gminy Ludwinowa przystąpić do stopniowego spełnienia postulatów pod tym względem w uchwale wyrażonych.

X. Gmina m. Krakowa przyrzeka przyjąć wymienionych w uchwale funkcyonaryuszy gminnych, a to: naczelnika gminy, sekretarza gminy i dwóch policyantów do służby m. Krakowa z odpowiedniem ich przydzieleniem i z prawami przysługującemi funkcyonaryuszom miejskim odpowiedniej kategoryi, przyznając im pobory w tej wysokości, w jakiej je tejże kategoryi funkcyonaryusze w mieście Krakowie pobierają.

## B. Obszary dworskie.

### 1. Obszary dworskie Konwentu PP. Norbertanek: Półwsie Zwierzynieckie i Zwierzyniec.

Układ o przyłączenie powyższego obszaru dworskiego do miasta Krakowa obejmuje protokół z dnia 18 stycznia 1907.

Pełnomocnik Konwentu PP. Norbertanek w Półwsiu Zwierzynieckiem ks. Prałat Dr. Czesław Wądolny oświadcza imieniem powyższego Konwentu, iż zgadza się na przyłączenie do miasta Krakowa obszaru dworskiego w Półwsiu Zwierzynieckiem i w Zwierzyńcu, własnością Konwentu PP. Norbertanek będącego, a to pod warunkiem, że klasztorowi w obszarze dworskim przyznane zostaną wszystkie te koncesye, które przyznane zostały gminie Zwierzyniec, a nadto pod dalszymi, następującymi warunkami:

1) Konsensy przemysłowe, istniejące, zostają nadal w posiadaniu Konwentu PP. Norbertanek.

2) Drogi publiczne, istniejące na obszarze dworskim w Półwsiu Zwierzynieckiem i Zwierzyńcu, będą utrzymywane w dobrym stanie przez gminę miasta Krakowa.

3) Gmina miasta Krakowa zezwoli klasztorowi na rzeź bydła własnego i nierogacizny we własnej rzeźni, odpowiednio do wymagań sanitarnych urządzonej.

4) Gmina m. Krakowa uwolni wszystkie budynki folwarczne klasztoru Zwierzynieckiego bez rozróżnienia czy parterowe lub piętrowe, tudzież czy mieszkalne czy też wyłącznie gospodarskie od obowiązku połączenia ich z wodociągiem miejskim i od opłat wodociągowych od budynków, z wodociągiem niepołączonych, jak długo budynki te będą własnością klasztoru PP. Norbertanek i jak długo służyć będą celom rolniczym. Natomiast inne mieszkalne nie folwarczne, obecnie istniejące, parterowe budynki klasztorne korzystać będą z takiego samego uwolnienia tylko przez lat 20, licząc od dnia inkorporacyi.

Reprezentanci m. Krakowa oświadczają imieniem tejże gminy, iż warunki powyżej postawione przyjmują. Nadto przyjmują reprezentanci m. Krakowa dodatkowo objawione życzenie, by na folwarku Zwierzynieckim dozwoloną była budowa domów parterowych dla służby folwarcznej i klasztornej bez ograniczenia co do czasu. Ks. Prałat przyjmuje do wiadomości oświadczenie Prezydenta m. Krakowa, że przy sposobności reformy taryfy akcyzowej m. Kraków żądać będzie uwolnienia od akcyzy materyałów opałowych oraz tych wszystkich artykułów codziennej żywności, o których jest wzmianka w reskrypcie ministeryalnym, dotyczącem reformy taryfy akcyzowej krakowskiejz dnia 11 września 1901 L. 35228.

## 2. Obszar dworski hr. Lasockich: Dębniki-Rybaki.

Pismo, oświadczające zgodę na przyłączenie tego obszaru dworskiego do m. Krakowa, z dnia 4 czerwca 1904.

Ostatnie układy obejmuje protokół z dnia 30 stycznia 1907.

Przedstawiciel współwłaścicieli obszaru dworskiego w Dębnikach i Rybakach, Bronisław hr. Lasocki, oświadcza imieniem własnem i jako upełnomocniony ze strony reszty współwłaścicieli, iż zgadza się na przyłączenie obszaru dworskiego Dębniki-Rybaki do m. Krakowa, zastrzegając, aby wszystkie koncesye i warunki, pod którymi gmina Dębniki zostanie przyłączoną do m. Krakowa, miały także zastosowanie do obszaru dworskiego w Dębnikach-Rybakach. W szczególności zastrzega hr. Bronisław Lasocki, aby wśród inwestycyi, jakie w swoim czasie gmina m. Krakowa na obszarze dóbr Dębniki-Rybaki będzie czyniła, za najpilniejsze było uznane zaprowadzenie oświetlenia dróg.

Reprezentanci gminy m. Krakowa oświadczają, iż się na zastrzeżenia powyżej podane zgadzają.

Hr. Bronisław Lasocki zastrzega dalej, ażeby obszar dworski po przyłączeniu do Krakowa wolny był tak, jak i gminy z prawego brzegu Wisły położone, a objęte projektem przyłączenia, od specyalnych dodatków z tytułu gwarancyi za zobowiązania Wielickiej Kasy oszczędności.

Reprezentanci m. Krakowa na żądanie to się zgadzają.

Na podniesione żądanie, co do przyznania okresu przejściowego w przedmiocie przymusu wodociągowego, reprezentanci m. Krakowa oświadczają, iż przepisy przejściowe, wydane w powyższym względzie dla gmin z prawego brzegu Wisły, po ich przyłączeniu, będą zastosowane i do obszaru dworskiego Dębniki-Rybaki.

### 3. Obszar dworski p. Antoniego Jeżowskiego: Kapelanka przy Zakrzówku.

Pismo oświadczające zgodę na przyłączenie tego obszaru do m. Krakowa z 15 maja 1904 brzmi:

Do Świetnego Magistratu w Krakowie!

Odebrałem od Świetnego Magistratu zawiadomienie, że przy utworzeniu wielkiego Krakowa obszar dworski Kapelanka ma być przyłączony do Krakowa. Mam zaszczyt zawiadomić Świetny Magistrat, że nie mam nic przeciw przyłączeniu obszaru dworskiego Kapelanka do Krakowa.

*Antoni Jeżowski* m. p.

Kraków, dnia 15 maja 1904.

Subkomitet Komisyi Rady miasta, wybrany dla rozszerzenia granic m. Krakowa na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 1906 oświadczenie powyższe przyjął do wiadomości i uchwalił, że obszar dworski w Kapelance należy przyłączyć do Krakowa, a to pod warunkami i koncesyami, jakie przyznane zostały dla gminy Zakrzówek z Kapelanką.

Komisya Rady miasta dla rozszerzenia granic Krakowa powyższą uchwałę Subkomitetu na posiedzeniu w dniu 21 stycznia 1907 zatwierdziła.

### 4. Obszary dworskie pp. Batków i współwłaścicieli 1) w Ludwinowie 2) w Zakrzówku.

Pismo, wyrażające zgodę na przyłączenie powyższych obszarów dworskich do m. Krakowa, z dnia 6 lipca 1904 r.

Ostateczne układy obejmuje protokół z dnia 23 stycznia 1907.

Właściciele obszarów dworskich w Ludwinowie i Zakrzówku oświadczają po przeprowadzonych pertraktacyach z reprezentantami m. Krakowa, iż zgadzają się na przyłączenie do Krakowa obszarów dworskich w Ludwinowie i Zakrzówku pod tymi samymi warunkami, jakie przyznane zostały przez reprezentantów gminy m. Krakowa gminie Zakrzówek z Kapelanką, a które objęte są protokołami z dnia 21 grudnia 1906 i 21 stycznia 1907 r. — spisanymi w sprawie ostatecznych układów co do przyłączenia gminy Zakrzówka z Kapelanką do miasta Krakowa.

Osobno zastrzegają właściciele pomienionych obszarów dworskich, aby wśród inwestycyi, jakie dla obszarów dworskich w Ludwinowie i Zakrzówku gmina m. Krakowa po inkorporacyi tychże czynić zamierza, za najpilniejsze uznano zaprowadzenie oświetlenia i urządzenie chodników. Oprócz tego wyrażają właściciele powyższych obszarów dworskich życzenie, aby po inkorporacyi w tamtych stronach bezzwłocznie zarządzono zaprowadzenie straży bezpieczeństwa.

Reprezentanci gminy m. Krakowa przyrzekają uczynić zadość życzeniom wyżej wyrażonym, oraz oświadczają swą zgodę na to, aby warunki i koncesye, pod którymi nastąpi przyłączenie gminy Zakrzówka do Krakowa, stały się także udziałem przyłączonych obszarów dworskich w Ludwinowie i Zakrzówku.

# I. Rada powiatowa krakowska.

## Protokół z dnia 23 stycznia 1907

spisany z posiedzenia delegatów Rady powiatowej krakowskiej z reprezentantami m. Krakowa oraz w obecności delegatów Wydziału krajowego w sprawie wydzielenia ze związku powiatowego gmin: Półwsia Zwierzynieckiego, Zwierzyńca, Czarnej Wsi, Nowej Wsi Narodowej, Łobzowa, Krowodrzy, części Prądnika Białego po potok Sudoł, części Prądnika Czerwonego aż po rzekę Białuchę, a następnie gmin Grzegórzek-Piasków, Dąbia z Beszczem i Głębinowem oraz obszarów dworskich w Łobzowie i Olszy, jakoteż w Półwsiu Zwierzynieckiem i Zwierzyńcu — celem przyłączenia wspomnianych gmin i obszarów dworskich do gminy stoł. król. miasta Krakowa.

Delegaci Rady powiatowej krakowskiej oświadczają na wstępie, iż są przychylni myśli rozszerzenia granic miasta Krakowa i w zasadzie godzą się na wyłączenie z powiatu krakowskiego gmin i obszarów dworskich powyżej wymienionych pod warunkiem jednak, aby ludność w reszcie powiatu krakowskiego z powodu tego wyłączenia nie została obciążona wyższymi dodatkami powiatowymi i składają oświadczenia pisemne do tego protokołu pod 1) i 2) dołączone.

Reprezentanci m. Krakowa oświadczają, iż zasadniczo nie uznają obowiązku prawnego gmin, przyłączyć się mających do Krakowa, aby te świadczyć miały, względnie w ich imieniu miasto Kraków, na rzecz obcego związku administracyjnego.

Ze względów słuszności jednak reprezentanci miasta Krakowa oświadczają, iż chcąc umożliwić powiatowi nowe zorganizowanie administracyi, zastosowanej do nowych warunków, gotowi są przejąć na etat gminy miasta Krakowa cały personal urzędniczy Rady powiatowej z przyznaniem mu wszelkich praw, jakie mu służą obecnie w stosunku do powiatu. Powiat winien jedynie uiścić za ten personal wkładki emerytalne za policzyć się mające do emerytury lata służby.

Reprezentanci powiatu oświadczają, że tej propozycyi przyjąć nie mogą i że obstają przy poprzednio podanej propozycyi.

Członek Wydziału krajowego poseł Dr. Wereszczyński proponuje, ażeby miasto Kraków, ułatwiając powiatowi krakowskiemu administracyę powiatu, przyczyniło się do pokrycia kosztów administracyjnych, które w roku 1907 wynoszą 31.700 koron w takim stosunku, w jakim dodatki powiatowe do podatków w gminach, które mają być odłączone od powiatu krakowskiego, stoją do dodatków do podatków, opłacanych przez cały powiat, a to przez szereg lat dwudziestu. Mianowicie proponuje Członek Wydziału krajowego, ażeby powyższą zasadę ująć w cyfry i według tej zasady oznaczyć świadczenia miasta Krakowa na okrągło 12.000 koron rocznie na lat dwadzieścia.

Reprezentanci miasta Krakowa, odbywszy krótką naradę oświadczają, iż — stojąc nadal na zasadniczem stanowisku, poprzednio wyłuszczonem — gotowi są przyjąć propozycyę JWPana delegata Wydziału krajowego.

Delegaci Rady powiatowej oświadczają, iż od poprzednich swych propozycyi odstąpić nie mogą i upraszają o udzielenie odpisu protokołu.

Wobec niezmiernych trudności, jakie się wyłaniają przy usiłowaniach, by dla uszczuplonego powiatu krakowskiego utrzymać dotychczasowe warunki bez nadmiernego obciążenia opodatkowanych — zastępcy obu stron interesowanych zwracają się do JWPana Delegata Wydziału krajowego z prośbą, by Wydział krajowy wyjednał powiatowi krakowskiemu odpowiednią pomoc finansową.

## 1. Oświadczenie delegatów Rady powiatowej krakowskiej.

Wskutek zamierzonego wyłączenia 10 gmin podmiejskich z powiatu krakowskiego, a przyłączenia ich do miasta Krakowa, nie mogą bezwarunkowo ci opodatkowani, którzy pozostaną w uszczuplonym powiecie, — ponosić wyższych dodatków powiatowych, niżby je ponosili, gdyby gminy odłączyć się mające pozostały przy powiecie.

Dlatego w razie tego odłączenia gmina miasta Krakowa byłaby obowiązaną uiszczać powiatowi krakowskiemu spowodowany przez to ubytek w dodatkach powiatowych, dopóki ubytek ten nie zostanie wyrównany wzrostem podatków i dodatków w uszczuplonym powiecie.

Ubytek ten byłby obliczony w następujący sposób:

Za podstawę wymiaru stopy dodatków powiatowych Reprezentacya powiatowa będzie brała przeciętną z dziesięciu ostatnich przed wydzieleniem lat wydatność 1 halerza dodatku powiatowego.

Z końcem każdego roku Wydział powiatowy przedłoży Magistratowi stoł. król. m. Krakowa potwierdzony przez c. gł. Urząd podatkowy w Krakowie wykaz pobranych w minionym roku dodatków powiatowych. O ile suma pobranych dodatków powiatowych będzie niższą od iloczynu, jaki wyniknie z oznaczonej wyżej przeciętnej z ostatnich 10 lat wydatności 1 halerza dodatku powiatowego, tudzież z cyfry oznaczającej uchwaloną na odnośny rok stopę dodatku powiatowego (odnośnie do roku 1906 iloczyn ten wynosiłby $2792 \times 39 = 108.888$), różnicę tę pokryje gmina miasta Krakowa.

Ponieważ jednak w gminach, z powiatu wyłączyć się mających, wydatność 1 halerza dodatku powiatowego wzrastała przeciętnie w ostatnich 10 latach o pewną kwotę corocznie (22 kor. za lata 1896—1906), przeto oprócz tego byłaby gmina miasta Krakowa obowiązana płacić powiatowi krakowskiemu kwotę wynikłą z pomnożenia tego corocznego przeciętnego wzrostu przez cyfrę, oznaczającą stopę dodatku powiatowego na odnośny rok, a to jako dalszy ubytek w dochodach z dodatków powiatowych.

Na poczet tych ubytków w dochodach z dodatków powiatowych, które dopiero po skończeniu każdego roku obliczone być mogą, — płacić będzie gmina miasta Krakowa powiatowi krakowskiemu kwartalnie z góry – a to w pierwszych pięciu dniach kwietnia, lipca i października każdego roku zaliczki, wynoszące w pierwszym roku po oddzieleniu gmin 4-tą część ubytku dodatków powiatowych, obliczonego z przecięcia ostatnich lat 10, a w następnych latach czwartą część ubytku obliczonego za rok poprzedni. — W pierwszych 10 dniach stycznia każdego roku nastąpi obliczenie i zapłata reszty ubytku dochodu z dodatków powiatowych za rok miniony.

## 2. Oświadczenie reprezentantów Rady powiatowej krakowskiej.

Czyniąc zadość życzeniu zastępców gminy miasta Krakowa o ujęcie w cyfry wysokości ekwiwalentu, żądanego z powodu zamierzonego wyłączenia z powiatu krakowskiego, a przyłączenia do miasta Krakowa kilku gmin — zastępcy Wydziału powiatowego krakowskiego podają co następuje:

Tytułem ubytku w dochodach z dodatków powiatowych, spowodowanego wyłączeniem na rzecz miasta Krakowa kilku gmin katastralnych, uszczuplony powiat krakowski na pokrycie swych wydatków pobierać będzie od gminy miasta Krakowa albo od innych korporacyj:

*a)* przez pierwsze po wyłączeniu gmin lat dziesięć po 40.000 kor. rocznie;

*b)* przez następne 40 lat kwoty co rok o tysiąc koron mniejsze tak, iż w roku pięćdziesiątym od wydzielenia otrzyma tylko 1000 koron, a z upływem roku pięćdziesiątego ustanie pobór tego ekwiwalentu.

W każdym z powyższych 50 lat wypłata ekwiwalentu nastąpi w 4 równych ratach kwartalnych z dołu w pierwszych 5 dniach kwietnia, lipca, października i stycznia za kwitami nieostemplowanymi.

## II. Oświadczenie Wydziału powiatowego w Wieliczce

**z dnia 10 lutego 1907 r.**

W odpowiedzi na pismo z dnia 6 lutego 1907 L. 142 B. S. zawiadamiamy niniejszem Prezydyum Magistratu, iż Wydział powiatowy na posiedzeniu w dniu 9 lutego 1907 L. 655/06 postanowił, z zastrzeżeniem zatwierdzenia swej uchwały przez pełną Radę powiatową, nie sprzeciwiać się w zasadzie odłączeniu od powiatu autonomicznego wielickiego gmin Dębniki, Ludwinów i Zakrzówek wraz z obszarami dworskimi Dębniki z Rybakami, Ludwinów i Zakrzówek z Kapelanką i przyłączeniu ich do miasta Krakowa.

Ponieważ gminy te, związane obecnie z powiatem gwarancyą za straty poniesione przez powiatową Kasę Oszczędności w Wieliczce, dalej wspólnymi długami, wreszcie wspólnym statutem emerytalnym oraz wspólną administracyą, która po ich odpadnięciu zmniejszoną być nie może, nie mogłyby być odcięte bez materyalnej szkody dla powiatu, przeto Wydział powiatowy widzi się zmuszonym żądać w imieniu pozostałej, 120.000 głów liczącej ludności powiatu, pewnej indemnizacyi. Indemnizacya ta, w toku rokowań ustalić się mająca, musiałaby prócz procentowego uwzględnienia wysokości strat kasowych i reszty długów powiatu, zapewnić powiatowi przynajmniej dotychczasową wysokość wydatności 1 halerza dodatków do podatków, oraz wyrównać straty, które powiat poniesie przez utratę myta mostowego i drogowego.

III.

# PROJEKT USTAWY.

**Ustawa z dnia ..... 1907 roku.**

w przedmiocie przyłączenia kilkunastu gmin i kilku obszarów dworskich do miasta Krakowa, wyłączenia tychże gmin i obszarów dworskich z okręgów odnośnych Rad powiatowych krakowskiej i wielickiej, tudzież w przedmiocie zmiany ustawy z dnia 6 października 1901 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 108, nadającej nowy statut dla stoł. król. miasta Krakowa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

## Artykuł I.

Gminy i obszary dworskie, w krakowskim autonomicznym powiecie położone, a mianowicie gminy: Półwsie Zwierzynieckie; Zwierzyniec; Czarna Wieś z Kawiorami; Nowa Wieś Narodowa; Łobzów; Krowodrza; część gminy Prądnik Biały, położona po prawym brzegu potoku Sudoł, część gminy Prądnik Czerwony, leżąca po prawym brzegu rzeki Białuchy, a z przysiołka Prądnika Czerwonego — Olszy część aż po obecny wał fortyfikacyjny; Grzegórzki-Piaski; Dąbie z Beszczem i Głębinowem — oraz obszary dworskie: Półwsie Zwierzynieckie i Zwierzyniec — a następnie gminy i obszary dworskie, położone w autonomicznym powiecie wielickim, a mianowicie gminy: Ludwinów, Zakrzówek z Kapelanką i Dębniki — oraz obszary dworskie: Ludwinów, Zakrzówek, Kapelanka i Dębniki z Rybakami — zostają połączone z miastem Krakowem w jednę gminę miejscową pod wspólną nazwą stoł. król. miasto Kraków.

## Artykuł II.

Wskutek tego połączenia przestają w Artykule I. wymienione a w całości do Krakowa wcielone gminy i obszary dworskie istnieć jako samodzielne jednostki administracyjne, tamże zaś wyszczególnione części gmin Prądnik Biały i Prądnik Czerwony z Olszą zostają odłączone od dotyczących gmin.

### Artykuł III.

Granica rozszerzonego miasta Krakowa od strony samodzielnej części gminy Prądnik Biały biegnie środkiem koryta potoku Sudoł, a mianowicie środkiem parceli l. k. 553, aż do jej wschodniego końca, od tego punktu zaś północno-wschodnią granicą parceli l. k. 140/2, a następnie północną granicą parceli l. k. 513 i 532 aż do północnego końca wschodniej granicy odłączonej części gminy Prądnik Biały; a od strony samodzielnej części gminy Prądnik Czerwony biegnie nowa granica środkiem rzeki Białuchy, stanowiącej parcelę l. k. 1100.

Od strony obszaru dworskiego Olsza odcina granicę rozszerzonego miasta Krakowa wschodnia strona parceli l. k. 66/3 i południowa strona parceli l. k. 79 leżąca między parcelą l. k. 80/1, a wschodnią stroną parceli l. k. 66/3.

### Artykuł IV.

Gmina miasta Krakowa przejmuje prawa i obowiązki gmin w całości przyłączonych, z wyjątkiem praw i obowiązków wypływających z takich umów, które potrzebują do ważności swej zatwierdzenia przez władze przełożone, a które zatwierdzenia tego do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy jeszcze nie uzyskały.

Stosunki z gminami, z których tylko części odłączono, celem ich przyłączenia do miasta Krakowa, urządzają umowy zawarte między temiż gminami a gminą miasta Krakowa.

### Artykuł V.

Równocześnie z przyłączeniem do Krakowa zostają wymienione w Artykule I. gminy i części gmin oraz obszary dworskie względnie części z nich wyłączone z odnośnych okręgów Rad powiatowych krakowskiej i wielickiej.

### Artykuł VI.

W celu złagodzenia względnie usunięcia utrudnień w administracyi powiatowej, powstających z powodu wyłączenia z okręgu Rady powiatowej krakowskiej i wielickiej gmin i obszarów dworskich, w Artykule I. wymienionych, oraz w celu uregulowania stosunków wynikłych z odpowiedzialności za zobowiązania wielickiej Kasy oszczędności gmin i obszarów dworskich, w wielickim powiecie autonomicznym położonych, a również w Artykule I. wymienionych, ma gmina miasta Krakowa zawrzeć układy z Radami powiatowemi krakowską i wielicką. Gdyby między gminą miasta Krakowa a Radą powiatową krakowską lub wielicką porozumienie nie doszło do skutku, nastąpi ostateczne ułożenie odnośnych stosunków w drodze ustawodawstwa krajowego.

### Artykuł VII.

Prawo propinacyjne na terytoryach gmin i obszarów dworskich, do miasta Krakowa przyłączonych, pozostaje niezmienione do końca roku 1910.

Po roku 1910 terytorya te podlegać będą przepisom, obowiązującym dla miasta Krakowa (Art. 1 ustawy krajowej z 20. grudnia 1905 Dz. u. kr. Nr. 11 ex 1906).

### Artykuł VIII.

Ustawy krajowe, wydane dla miasta Krakowa, mają obowiązywać także i w powstałem przez przyłączenie sąsiednich gmin i obszarów dworskich powiększonem terytoryum miasta Krakowa, o ile tą ustawą dla tego terytoryum osobne przepisy nie zostały wydane.

W sprawie przepisów budowlanych dla terytoryów przyłączonych do miasta Krakowa gmin i obszarów dworskich wydane zostaną w drodze ustawy krajowej osobne postanowienia.

Do czasu ustawodawczego uregulowania powyższych stosunków wydawać będzie Rada miasta Krakowa przejściowe przepisy, uwzględniające lokalne potrzeby powyższych terytoryów.

## Artykuł IX.

Postanowienia § 18, § 29, § 30, § 31, § 32, § 33 ustęp 1 i 2, § 36 ustęp 2, 9 i 10, § 41, § 45, § 53 ustęp 1 i 5 ustawy z dnia 6 października 1901 Dz. u. kr. Nr. 108, obejmującej statut gminy stoł. król. miasta Krakowa, znosi się w ich dotychczasowem brzmieniu, a natomiast opiewać mają, jak następuje:

§ 18.*)

Rada miejska składa się z 85 członków (radców miejskich).

Z powyższej ilości członków Rady miejskiej wybierają wyborcy zamieszkali na terytoryum Krakowa, jakie istniało przed obecnie dokonanem przyłączeniem sąsiednich gmin i obszarów dworskich, 72 radców, a wyborcy zamieszkali na terytoryach przyłączonych obecnie do Krakowa gmin i obszarów dworskich 13 radców. W szczególności zaś wybierają wyborcy, zamieszkali na terytoryum dotychczasowej gminy: Ludwinów 1 radcę, Zakrzówek z Kapelanką 1 radcę, Dębniki 1 radcę, Półwsie Zwierzynieckie 1 radcę, Zwierzyniec 1 radcę, Czarna Wieś z Kawiorami 1 radcę, Nowa Wieś Narodowa 1 radcę, Łobzów 1 radcę, Krowodrza 2 radców, Część Prądnika Czerwonego i Olszy 1 radcę, Grzegórzki-Piaski 1 radcę i Dąbie z Beszczem i Głębinowem 1 radcę.

Wyborcy zamieszkali na przyłączonych do Krakowa obszarach dworskich będą wykonywali czynne prawo wyborcze razem z wyborcami tej gminy, z którą obszar dworski wspólną nosi nazwę.

Członków Rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnacyę, lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy Rada miejska do pełnienia obowiązków radców przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole, oddziale lub okręgu wyborczym, do którego ubyły radca należał, największą liczbę głosów otrzymali. Radcy, przez Radę miejską przybrani, tylko do najbliższych wyborów obowiązki pełnić będą (§ 45).

§ 29.

Celem dopełnienia wyborów będą wyborcy, zamieszkali na terytoryum miasta Krakowa, jakie istniało przed obecnem przyłączeniem sąsiednich gmin i obszarów dworskich, podzieleni na trzy koła wyborcze:

W pierwszem mieścić się będą wyborcy, wymienieni w § 19 pod literami *a*), *b*), *c*), *d*), *e*), *f*), *g*), *h*), *i*), *k*), *l*), *m*);

w drugiem właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi § 19 pod lit. *n*);

w trzeciem wyborcy wymienieni w § 19 pod literami *o*) i *p*).

Wyborcy, zamieszkali na terytoryach przyłączonych do Krakowa gmin i obszarów dworskich, będą wykonywali we wyznaczonych dla nich okręgach czynne prawo wyborcze razem, bez podziału na koła wyborcze.

---

*) Ustępy powołanych paragrafów statutu miejskiego, które zmian nie doznają, podane są mniejszym drukiem.

§ 30.

Dla wyborców, zamieszkałych w granicach Krakowa, jakie istniały przed obecnem przyłączeniem sąsiednich gmin i obszarów dworskich, ustanawia się następujące oddziały dla wyborców koła drugiego i trzeciego:

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały, według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo-czynszowego, gruntowego i 5-proc. podatku od budynków uwolnionych od podatku domowo-czynszowego, poczynając od najwyżej, a kończąc na najniżej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzielona będzie na dwie połowy; wyborcy, w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowić będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy, drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców, wymienionych w § 19 pod lit. *p*), tudzież z wyborców wymienionych w § 19 pod lit. *o*), te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców, wymienionych w § 19 pod lit. *o*), te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę wyborców wymienionych w § 19 pod lit. *o*), nie zaliczonych ani do pierwszego ani do drugiego oddziału tego koła.

Wyborcy, zamieszkali na terytoryum dotychczasowej gminy Krowodrza, wybierać będą swoich członków Rady miejskiej w 2 terytoryalnych okręgach, a mianowicie wyborcy, zamieszkali na części dotychczasowej gminy Krowodrzy, graniczącej z dzielnicami Kleparz i Piasek aż po obecną linię akcyzową, wybierać będą wraz z wyborcami Krowodrzy murowanej 1 radcę, a wyborcy, zamieszkali w Krowodrzy poza obecną linią akcyzową, wybierać będą drugiego radcę.

Wyborcy wszystkich innych przyłączonych do Krakowa gmin sąsiednich, o ile im według § 18 niniejszego statutu służy prawo wyboru własnego reprezentanta do Rady miejskiej, wybierać ich będą w okręgach, odpowiadających granicom, jakie gminy te posiadały w czasie przyłączenia ich do miasta Krakowa, powiększonym o terytoryum przyległego obszaru dworskiego, posiadającego z gminą wspólną nazwę.

§ 31.

Liczba wybrać się mających radców miejskich z terytoryum Krakowa, jakie istniało przed przyłączeniem sąsiednich gmin i obszarów dworskich, będzie podzielona pomiędzy trzy koła wyborcze w ten sposób, że na każde koło przypada po 24 radców.

W kole drugiem każdy oddział wybiera połowę radców, na toż koło do wyboru przypadających.

W kole trzeciem wybiera pierwszy oddział 10 radców, drugi oddział 4 radców, trzeci oddział 10 radców.

Liczbę radców wybierać się mających z terytoryów przyłączonych do Krakowa gmin i obszarów dworskich, tudzież okręgi, z których radcy ci mają być wybrani, podaje § 18 i 30 tego statutu.

§ 32.

Spisy wyborców, zamieszkałych na tem terytoryum miasta Krakowa, jakie istniało przed obecnem przyłączeniem sąsiednich gmin i obszarów dworskich, sporządzone będą według wyżej wymienionych kół wyborczych i to w kole pierwszem w porządku alfabetycznym, w kole drugiem i trzeciem zaś w porządku wysokości podatku.

Dla każdego oddziału wyborczego koła trzeciego ułożony będzie odrębny spis wyborców. Spisy obejmować będą imiona i nazwiska wyborców (§ 30), tytuł, na którym się ich prawo głosowania opiera, a w szczególności w kole drugiem wymienienie realności, numeru, ulicy i dzielnicy miasta, zaś w kole trzeciem wymienienie rodzaju zatrudnienia lub przedsiębiorstwa zarobkowego; w kole drugiem i trzeciem ma być uwidoczniona obok każdego wyborcy cyfra podatkowa.

Dla każdego okręgu wyborczego na terytoryum Krakowa, powstałego przez przyłączenie sąsiednich gmin i obszarów dworskich, sporządzony będzie osobny spis wyborców. W spisie tym umieszczeni będą wyborcy, uprawnieni do głosowania według postanowień tego statutu, w porządku alfabetycznym, z uwidocznieniem obok każdego z nich tytułu (§ 30), na którym się ich prawo głosowania opiera.

§ 33.

*Ustęp 1.* Każdy wyborca ma tylko jeden głos i to w tem kole lub w tym okręgu wyborczym, w którego spisie zamieszczony będzie.

*Ustęp 2.* Zasadą do zamieszczenia w kołach wyborczych jest główne zatrudnienie wyborcy.

§ 36.

*Ustęp 2.* Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ilu członków Rady miejskiej odnośne koło, oddział lub okręg wybiera.

*Ustęp 9.* Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach albo okręgach wyborczych powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale albo okręgu wyborczym wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale lub okręgu wyborczym, w którym najpierw wybranym został, a gdyby wybory w tych oddziałach lub okręgach wyborczych odbyły się równocześnie, w tym oddziale lub okręgu wyborczym, który los, wyciągnięty przez prezydenta miasta na pełnem posiedzeniu Rady miejskiej, oznaczy.

*Ustęp 10.* W takim razie w innych oddziałach lub okręgach wyborczych za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7 tegoż paragrafu.

§ 41.

Dla uzupełnienia miejsc, opróżnionych wskutek nieważności lub nieprzyjęcia wyboru, poleci Rada miejska prezydentowi rozpisać bezwłocznie na podstawie tych samych spisów nowy wybór w tem kole, oddziale lub okręgu wyborczym, w którym wybór był unieważniony lub nieprzyjęty.

§ 45.

Radcy miejscy z terytoryum miasta Krakowa, jakie istniało przed obecnem przyłączeniem sąsiednich gmin i obszarów dworskich, wybierani są na lat sześć. Co 3 lata połowa radców, z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych, ustępuje, a na ich miejsce wstępują do Rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych, wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co 3 lata.

Ustępujący radcy miejscy pozostają na urzędzie aż do prawomocnego przeprowadzenia nowych wyborów. Po upływie 3 lat od pierwszego wyboru ustępuje wskazana losem połowa członków Rady. Losowanie radców ustępujących z końcem pierwszego trzechlecia, winno nastąpić w takim czasie, aby nowe wybory na sześć tygodni przed ukończeniem kadencyi nastąpić mogły. Losowania dokonywa prezydent miasta lub jeden z wiceprezydentów wobec zgromadzonej Rady.

Do mandatów, opróżnić się mających z końcem pierwszego trzechlecia przez losowanie, tak samo do opróżnić się mających z końcem sześciolecia mandatów tych radców, którzy przez

sześć lat swój urząd sprawowali, wliczyć należy mandaty tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z Rady przez śmierć, rezygnacyę lub z innych przyczyn, statutem przewidzianych, i w ten sposób co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty.

Członkowie Rady miasta z okręgów utworzonych na przyłączonem do Krakowa terytoryum sąsiednich gmin i obszarów dworskich wybierani są również na lat sześć. Przewidziane w tym paragrafie losowanie połowy członków Rady po upływie 3 lat od pierwszego wyboru nie ma zastosowania do członków Rady miasta, wybranych z okręgów, utworzonych na przyłączonem do Krakowa terytoryum sąsiednich gmin i obszarów dworskich.

§ 53.

*Ustęp 1.* W razie rozwiązania Rady miejskiej przez polityczną władzę krajową mają być nadalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 85 członków Rady.

*Ustęp 5.* Z radców, po rozwiązaniu Rady, wybranych z terytoryum Krakowa, jakie istniało przed przyłączeniem sąsiednich gmin i dworskich, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

Losowanie powyższe nie dotyczy członków Rady miasta, wybranych z okręgów położonych na terytoryach przyłączonych do Krakowa sąsiednich gmin i obszarów dworskich.

## Artykuł X.

Czas trwania mandatu członków Rady miasta, wybranych z terytoryum Krakowa, jakie istniało przed obecnem przyłączeniem sąsiednich gmin i obszarów dworskich, nie doznaje zmiany przez obecne rozszerzenie granic miasta Krakowa.

## Artykuł XI.

Od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy nie będą się więcej w gminach do Krakowa przyłączonych odbywały wybory ani nowe, ani uzupełniające według ordynacyi wyborczej z 12 sierpnia 1866 Dz. u. kr. Nr. 9 i ustaw późniejszych.

Wybór członków Rady miasta Krakowa z okręgów, utworzonych z powodu przyłączenia do miasta Krakowa gmin i obszarów dworskich, nastąpi po myśli przepisów tego statutu zaraz po faktycznem przejęciu tych gmin i obszarów dworskich pod zarząd gminy m. Krakowa.

Wybrani z powyższych okręgów nowi członkowie Rady miasta pełnić będą swe funkcye aż do najbliższych wyborów do Rady miasta, poczem nastąpią tak na terytoryum m. Krakowa, jakie istniało przed obecnem przyłączeniem sąsiednich gmin i obszarów dworskich, jakoteż i na terytoryum Krakowa, powstałem przez przyłączenie tychże gmin i obszarów dworskich, nowe wybory po myśli przepisów awartych w Artykule VIII. tejże ustawy i w odnośnych paragrafach obowiązującego w Krakowie statutu miejskiego.

## Artykuł XII.

Termin, w którym wymienione w art. I. tejże ustawy gminy i obszary dworskie, względnie części z nich przejdą pod zarząd Rady miejskiej i Magistratu stoł. król. miasta Krakowa wyznaczy c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Do terminu powyższego pozostaje w tych terytoryach nadal w mocy urzędowa działalność c. k. władz administracyjnych i skarbowych tudzież zwierzchności

gminnych i przełożeństw obszarów dworskich. Od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, zarządy gmin w całości przyłączonych nie mogą bez zgody Prezydenta m. Krakowa zaciągać nowych zobowiązań ani też zawierać umów, względnie przedsiębrać czynności, któreby pociągały za sobą zmiany w stanie posiadania, obciążenia lub używania majątku i dobra gminnego oraz nie mogą czynić wydatków budżetem gminnym nie przewidzianych.

Budżety, uchwalone w powyższym czasie przejściowym na rok następny przez Rady powyższych gmin, muszą być zatwierdzone przez Prezydenta m. Krakowa.

C. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy zarządzą, aby działalność urzędów państwowych i autonomicznych, o ile ona dotyczy przyłączonych gmin i obszarów dworskich jak najspieszniej przekazaną została gminie m. Krakowa w zakresie, statutem tejże gminy określonym.

C. k. Namiestnictwo zarządzi również, aby w miejsce c. k. władz państwowych, właściwych dotychczas dla gmin i obszarów dworskich do m. Krakowa przyłączonych, czynności odnośne objęły c. k. władze państwowe właściwe dla miasta Krakowa.

Wydział krajowy wyda odpowiednie zarządzenie, aby majątek i dobro gminne przez gminy w całości do m. Krakowa przyłączone temuż miastu inwentarycznie oddane zostały.

### Artykuł XIII.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

### Artykuł XIV.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi Spraw wewnętrznych.

Wiedeń, dnia ..... 1907 r.

4301

# DODATKI

## do wniosku Komisyi dla rozszerzenia granic miasta Krakowa, przedstawionego w sprawozdaniu tejże Komisyi w sprawie przyłączenia do miasta Krakowa sąsiednich gmin i obszarów dworskich,

uchwalone na posiedzeniach połączonych Sekcyi Rady miasta: ekonomicznej, skarbowej i prawniczej, oraz Komisyi administracyjnej, statutowej i Komisyi dla rozszerzenia granic m. Krakowa w dn. 7., 12., 13. i 16. września 1907.

**Odnośnie do ustępu I. 2)** wniosku uchwaliły połączone Sekcye i Komisye w układach:

*a)* Z gminą Zakrzówek z Kapelanką na str. 37. w ostatnim wierszu zamiast słów: „do jesieni 1907 r.“ — wstawić słowa: „w roku 1908“,

*b)* z obszarem dworskim Konwentu P. P. Norbertanek: Półwsie Zwierzynieckie-Zierzyniec na str. 40. ust. 4) w wierszu 5-tym po słowach: „jak długo budynki te“ wstawić słowa: „będą własnością klasztoru P. P. Norbertanek i jak długo“.

W tymże wierszu zamiast słowa „gospodarskim“ wstawić słowo: „rolniczym“. —

W wierszu następnym po słowie folwarczne — dodać słowa: „obecnie istniejące“. —

**Odnośnie do ustępu II. wniosku** uchwalono zmienić słowa: „obszaru dworskiego Olsza“ na słowa: „obszarów dworskich Olsza i Piaski“ — a na końcu tego ustępu po słowie „ustawodawczym“ dodać słowa: „lub administracyjnym“.

**Odnośnie do ustępu III. wniosku** uchwaliły połączone Sekcye i Komisye następujące zmiany w projekcie ustawy w sprawie rozszerzenia granic Krakowa:

**W Artykule I.:** Pierwszy wyraz tego artykułu: „Dotychczasowe“ opuścić i zacząć artykuł od słowa „Gminy“.

W wierszu 4, 5 i 6 opuścić wyszczególnienie parcel od słowa: „a mianowicie“ aż do liczby: „540/1—4“ włącznie. W wierszu 4 od końca po słowach „położone w“ dodać wyraz „autonomicznym“.

**Po Artykule II.**, uchwalono wstawić nowy Artykuł, jako **Artykuł III**, a mianowicie:

Granica rozszerzonego miasta Krakowa od strony samodzielnej części gminy Prądnik Biały biegnie środkiem koryta potoku Sudoł, a mianowicie środkiem parceli l. k. 553, 140/4 i 160/1, a od strony samodzielnej części gminy Prądnik Czerwony biegnie nowa granica środkiem rzeki Białuchy, stanowiącej parcelę l. k. 1100.

Od strony obszaru dworskiego Olsza odcina granicę rozszerzonego miasta Krakowa zachodnia strona parceli l. k. 66/3 i południowa strona parceli l. k. 79 leżąca między parcelą l. k. 80/1, a zachodnią stroną parceli l. k. 66/3.

**W Artykule V.** uchwalono zmienić pierwsze zdanie jak następuje:

W celu złagodzenia względnie usunięcia utrudnień w administracyi powiatowej, powstających z powodu wyłączenia z okręgu Rady powiatowej krakowskiej i wielickiej gmin i obszarów dworskich, w Artykule I. wymienionych, oraz w celu uregulowania stosunków wynikłych z odpowiedzialności za zobowiązania wielickiej Kasy oszczędności gmin i obszarów dworskich, w wielickim powiecie autonomicznym położonych, a również w Artykule I. wymienionych, ma gmina miasta Krakowa zawrzeć układy z Radami powiatowemi krakowską i wielicką.

**Artykuł VI.** zmieniono w następującem brzmieniu:

Prawo propinacyjne na terytoryach gmin i obszarów dworskich, do miasta Krakowa przyłączonych, pozostaje niezmienione do końca roku 1910.

Po roku 1910 terytorya te podlegać będą przepisom, obowiązującym dla miasta Krakowa (Art. 1 ustawy krajowej z 20. grudnia 1905 Dz. u. kr. Nr. 11 ex 1906).

**W Artykule VII.** zmieniono ustęp drugi, jak następuje:

W sprawie przepisów budowlanych dla terytoryów przyłączonych do miasta Krakowa gmin i obszarów dworskich wydane zostaną w drodze ustawy krajowej osobne postanowienia.

Do czasu ustawodawczego uregulowania powyższych stosunków wydawać będzie Rada miasta Krakowa przejściowe przepisy, uwzględniające lokalne potrzeby powyższych terytoryów.

**W Artykule X.** w pierwszym wierszu zamiast słowa „sankcyonowania“ uchwalono wstawić wyrazy: „wejścia w życie“.

**W Artykule XI.** w 3-cim wierszu ustępu drugiego uchwalono zakończyć zdanie po słowie „dworskich“, a następne zdanie rozpocząć od słów w następujący sposób uporządkowanych: „Od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy zarządy gmin w całości przyłączonych nie mogą...“

---

**Do Artykułu VIII., IX., X. i XI.** projektu ustawy zgłosili radcy miejscy poseł Dr. Gross, Ignacy Daszyński i Dr. Ignacy Landau wniosek mniejszości, a mianowicie:

„**Artykuł VIII., IX. i X.** mają być opuszczone.

Po **Artykule XI,** ustęp pierwszy, mają być dodane słowa: „po wydaniu ustawy krajowej ustanawiającej ordynacyę wyborczą dla miasta Krakowa, z uwzględnieniem prawa zastępstwa przyłączonych gmin“.

W drugim ustępie Artykułu XI., w wierszu drugim, po słowach „skarbowych tudzież“ — mają być dodane słowa: „rad gminnych “

---

**Do ustępu V. wniosku,** w wierszu ostatnim, uchwalono zmienić słowo „wymiar“ na „stopa“, a słowo ostatnie „podwyższonym“ na „podwyższoną“, oraz uchwalono dodać zdanie: „Ustawa powyższa ma wejść w życie równocześnie z ustawą o przyłączeniu do miasta Krakowa, w Artykule I. wymienionych gmin i obszarów dworskich.

Następnie uchwaliły połączone Sekcye i Komisye dodać do wniosku następujące rezolucye:

1) Wzywa się Prezydyum miasta, aby w porozumieniu z Komisyą statutową do 6 miesięcy przedłożyło Radzie miasta projekt reformy statutu miejskiego.

2) Wzywa się Prezydyum miasta, aby wystosowało petycyę do c. k. Rządu o przesunięcie rejonu fortecznego poza granice rozszerzonego miasta Krakowa.

3) Wzywa się Prezydyum miasta, aby wysłało petycyę do c. k. Rządu o przyznanie gminie miasta Krakowa subwencyi w wysokości 8 milionów koron na cele asanizacyi miasta.

4) Wzywa się Prezydyum miasta, aby wspólnie z Komisyą administracyjną wypracowało i przedstawiło Radzie miasta memoryał do c. k. Rządu o zniesienie rządowego podatku liniowego i przedłożyło równocześnie wnioski o zastąpienie dodatków gminnych do tegoż podatku innemi źródłami dochodu. —